

Göteborgs Stifts-Tidning

Tvåhundraertiofsjätte årgången

Nr 2

Fredagen den 22 mars

2024

Lutherstiftelsen

Ledare

Krig och världsbrand

PALMSÖNDAG

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 15 J-E Appell
Borås Johannes förs., Gustav Adolfsg. 7: Hm 10 G Andersson
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Hm 11 J-E Appell
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 B Birgersson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Hm HHN 11 D Johansson
Helsingborg S:t Matteus, Bruksg. 27: Hm 15 L Artman
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingskyrkan): Hm 10 H Vestergård
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 M Olsson
Kungälv Kvarngatan 8: Gtj 15 O Wessman
Lund S:t Markus förs., OBS Hm sammanlyst S:t Matteus församling i Helsingborg, Bruksg. 27: Hm 15
Oskarström S:t Gabriels koin, Mariakyrkan G:a Nissastigen 65: Hm 11 B Ådahl
Skara Missionsprovinsen, Betaniakyrkan, Vasagatan 10: Hm 10 J Ådahl
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhems v. 4: Gtj 10 O Wessman
Växjö Kyrkl. Förb., Torpabacken 3: Gtj 11 P Gustafsson

SKÄRTORS DAGEN

Fridafors kyrka: Nattv.gtj 16 J-E Appell
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Mässa 18 N Olsson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Nattv.gtj 18 C S Block
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingskyrkan): Mässa 19 H Vestergård
Kristianstad Gratia Dei: Nattv.gtj 18:30 L Artman
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhems v. 4: Mässa 18 L Nilsson

LÅNGFREDAGEN

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Gtj 15 S Appell
Borås Johannes förs., Gustav Adolfsg. 7: Gtj 10 G Andersson
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Samling 11
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Gtj 15 G Skilling; Aftonsång 17 G Skilling

Predikaturerna fortsätter på sidan 3.

För alla synder, för lögn och vidskepelse, för allt ont, för djävulens grymhet och list, för pest och hungersnöd, för krig och världsbrand, för ondskans makter i himlarymderna, för uppror och splittring, för eld och våda, för ond bråd död, för den eviga döden. Bevara oss milde Herre Gud. (Sv Ps 700:1)

Vid många gudstjänster runtom i vårt land sjungs dessa ord under fastetiden. De är en del av den sjungna förbönen, för många känd som *litanian*. Under fastetiden aktualiseras mörkret och ondskan i vår värld genom bibeltexter, predikningar och som här i kyrkans förbön. På så vis tecknas en bakgrund till Jesu kamp mot ondskan, som kulminerade i hans död på korset och hans segerrika uppståndelse – den kristna trons centrum. Litanians ord om ”krig och världsbrand” har dock i många tiotals år känts som ganska avlägsna hotbilder för många kyrkobesökare. Efter kalla krigets slut nedrustades det svenska försvaret till ett minimum, och det gick så långt att den dåvarande svenske statsministern *Fredrik Reinfeldt* kallade försvaret för ”ett

särintresse”. På sätt och vis är det märkligt att litanians ord om ”krig och världsbrand” aldrig redigerades bort av någon redaktionskommitté för att ”uppdatera” de kyrkliga böckerna. Under årets fastetid har dock bönen om att bevaras för ”krig och världsbrand” satt fingret på något som många kyrkobesökare nu känner verklig nöd för. Den 24 februari, ett datum som skrivits in i världshistorien, uppmärksammades tvåårsdagen av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Storkriget i Europa har därmed gått in på sitt tredje år. På 1990-talet, efter Sovjetunionens fall, var nog många europeer övertygande om att storkrig i Europa definitivt tillhörde historien, och att världen gått in i en ny fredlig tidsålder. Idag ser vi att dessa föreställningar var önsketänkande och luftslott.

Det andra krigsåret i Ukraina blev ett extremt stationärt skyttegravs-krig liknande första världskriget på västfronten mellan åren 1914-18. Då hette det ”på västfronten intet nytt”, och det ligger nära tillhands att travestera det uttrycket när man beskriver kriget i Ukraina: ”på östfronten intet nytt”. Även om frontlinjerna på kartan rört sig minimalt under det senaste året har dock mycket förändrats under det andra krigsåret. För ett år sedan var tongångarna i väst optimistiska. Man hoppades mycket på den förestående ukrainska ”vårtoffensiven”, som kanske till och med skulle besegra de ryska invasionsarméerna och göra slut på kriget. Som bekant blev vårtoffensiven till slut mer en höstoffensiv, som snabbt körde fast och i stort sett blev resultatlös. När

Missionsprovinsen Skaraborg

är en församlingsplantering inom Missionsprovinsen i Sverige. Vi firar högmässa, söndagar, varannan vecka kl 10 i Betaniakyrkan, Vasagatan 10, Skara. Välkomna!
Se vår hemsida för mer information: www.missionsprovinsenskaraborg.se

tvåårsdagen av invasionen passeras i år är tongångarna de omvända. Särskilt i USA tycks orken att stödja Ukraina militärt vara på upphällningen. Sedan månader tillbaka har USA:s understöd till Ukraina frusit inne, sedan stödet till Ukraina blivit en del av de bottenlöst bittra stridigheterna mellan republikaner och demokrater i den amerikanska kongressen. USA:s handlingsförlamning har i stället satt strålkastarljuset på EU. Kan och vill Europa ta på sig en större kostym, och hålla Ukraina under armarna? Frankrike driver på, men Tyskland håller emot. Den franske presidenten *Emanuel Macron* föreslog att sända europeiska marktrupper till Ukraina, men den tyske förbundskanslern *Olaf Scholz* avfärdade genast blankt det franska förslaget. I Tyskland är minnena från andra världskriget ännu så pass levande att blotta tan-

ken på att tyska soldater återigen skulle stupa på de ukrainska slätterna ter sig som den värsta av mar-drömmar. I Berlin låter man sig inte påverkas av de mörka tongångarna från Elyséepalatset, utan arbetar lugnt vidare med en eftertanke som präglas av levande minnesbilder ur den tyska historien. I Tyskland finns en stark "minneskultur", *die Gedächtniskultur*, som består i att minnas historien och dra lärdomar av den. Med tanke på att Tyskland sedan Ukraina-krigets utbrott fått ompröva det ena ställningstagandet efter det andra och överge många tabun, är det kanske ändå inte helt uteslutet att vi i slutänden får se Wehrmacht i Ukraina, även om irritationen över den franske presidentens utspel just nu är stark i Tyskland.

I den europeiska debatten har man nu börjat nämna möjligheten av en rysk seger i kriget, något som för ett år sedan var fullständigt otänkbart, en eventualitet som få seriösa bedömare då ville diskutera. Stämningarna svänger snabbt mellan upprymdhet och uppgivenhet. Historien, som alltså inte tog slut med kalla krigets slut, lär oss att varken ta ut seger eller nederlag på förhand. I början av 1918, det sista året av första världskriget, tycktes Tyskland gå mot seger i världskriget. De tyska offensiverna ebbade dock ut, och kaiserns arméer nådde till slut varken Paris eller Engelska kanalen. Fortsättningen är känd. USA lade hela sin kraft i vågskålen och tvingade Tyskland att lägga ner vapnen redan mot slutet av år 1918. Finns det någon okänd faktor, som nu kan vända krigslyckan till Ukrainas fördel? Det är i varje fall inte USA, som från början av kriget ställde sig på Ukrainas sida med stort och beslutsamt stöd. Under första världskriget var USA:s roll den omvända. Landet gick den gången från strikt neutralitet till att kasta sig in i kriget med all sin kraft.

Om man lyfter blicken från Ukraina har det gångna året sannerligen inte kännetecknats av något stillastående. Världen omkring Ukraina förändrades med *Hamas* stora överraskningsanfall mot Israel den 7 oktober – ännu ett nytt historiskt datum – som sedan följdes av ett israeliskt fälttåg i Gaza. Detta har nu snart pågått i ett halvår. Samtidigt har

kriget i Gaza orsakat bränder och glödhärdar runtom i Mellanöstern. I Jemen utför de så kallade *huthirebellerna* "sympatiåtgärder" till förmån för sina muslimska trosfränder inom Hamas. Huthirebellerna angriper sjöfarten i Röda havet och stör både handelsfartygen på havsytan och datakommunikationen mellan Europa och Asien, som löper i kablar på havsbotten. Också USA med sin närmaste allierade Storbritannien har motvilligt tvingats ta till vapen mot huthierna för att skydda världsekonomin. Längre norrut anfölls amerikanska trupper i Jordanien, vilket resulterade i att USA svarade med anfall mot mål i grannländerna Syrien och Irak. USA tycks befinna sig på ett sluttande plan, där man sakta men säkert dras in i nya krig i Mellanöstern. Det är märkligt eftersom en av få saker både republikaner och demokrater är överens om är att man under inga omständigheter vill dras in i nya krig i den muslimska världen. USA är märkt efter de långa och utmattande krigen i Irak och Afghanistan. Uttåget ur Kabul i augusti 2021 finns fortfarande i färskt minne hos amerikanerna.

Både USA och Storbritannien är maritima stormakter. För många briter och amerikaner är den stora eurasiska landmassan en tämligen obskyr fläck på världskartan, och de har ofta en vag uppfattning om geografin i de inre delarna av Europa och Asien. Det är en förklaring till att USA och Storbritannien visar en helt annan handlingskraft på haven än i Ukraina. Ett framtida kinesiskt anfall mot öriket Taiwan i Ostasien skulle sannolikt utlösa ett helt annat gensvar från USA:s och Storbritanniens sida än vad kriget i Ukraina gjorde. Det senaste halvåret, efter den 7 oktober, ser vi dock hur området från Finska viken i norr till Adenviken söder om Arabiska halvön håller på att utvecklas till en jättelik stridszon. Vi ser en världsbrand ta fart ungefär som en gräsbrand i torrt fjolårshö.

Hör då inte härskarornas Gud våra böner om att bevaras från världsbrand? Finns det något särskilt kristet perspektiv på världshändelserna, eller kan man som kristen bara beklaga att det ser ut som det gör, samtidigt som man uttrycker sin förhoppning om att "oron" snart är

GST:s redaktion och Lutherstiftelsen har bytt adress

Ny post- och besöksadress:

Ekmansgatan 3
411 32 Göteborg

Nya e-postadresser:

gbgs.stifts.tidning@gmail.com
lutherstiftelsen.goteborg@gmail.com

Redaktion

Patrik Toräng, ansvarig utgivare
E-post: patrik.torang@gmail.com

REDAKTION och EXPEDITION

Ekmansgatan 3, 411 32 Göteborg

E-post: gbgs.stifts.tidning@gmail.com
Tel. **070 615 11 61** (Till Patrik Toräng)
www.goteborgsstiftstidning.se

Prenumeration

Helår: 350 kr (9 nr inkl. julnr)
Nyren- och gåvopren: 275 kr
Halvår: 200 kr (5 nr)

ANNONSPRISER

Första sidan 6 kr/mm, textsidan 5 kr/mm.
Döds- och tackannonser 5 kr/mm.
Förlovnings-, vigsel- och födelse-
annonser 100 kr/st.
Moms tillkommer. Annonser skall inlämnas senast onsdag två veckor före påföljande tidnings utgivning.

Pg 2 55 21-6
Bg 340-5826

ISSN 0345-4290 Eget tryck

över, och att allt säkert snart återgår till det vanliga? Efter den 24 februari 2022 har evangelisk-lutherska förkunnare ibland påmint om undervisningen i 1878 års katekesförklaring. Där finner vi en hållbar vägledning, som tål tidens tand:

”106. Vad bör vi tänka om de olyckor, som träffar människorna här i världen?”

De olyckor, som träffar människorna, bör vi aldrig anse såsom verkan av en slump eller av ett blindt och obevekligt öde, utan såsom för syndens skull skickade av Gud, de ogudaktiga till straff, varning och väckelse, men de gudfruktiga till prövning och stadfästelse av deras hopp, kärlek och förtröstan till Gud. Jeremia 2:19. Det är din ondska som tuktar dig, och ditt avfall som straffar dig.

Job 5:17. Förkasta inte den Allsmäktiges tuktan.

Predikaren 7:4. Av plågat ansikte mår hjärtat väl.”

Sedan upplysningstiden har det funnits en levande dröm om att skapa en god och lycklig tillvaro på jorden *utan någon Gud*. Man har en grundmurad tro på människans inneboende godhet och vill inte kännas vid någon arvsynd, som förvränger människors sätt att tala och handla. I den sekulära drömmen om en lysande framtid för mänskligheten har ofta FN:s deklaration om mänskliga rättigheter blivit en sekulär motsvarighet till stentavlorna med lagen, som Mose fick på Sinai berg. 1900-talets världskrig liksom den världsbrand som i våra dagar ser ut att ta fart borde egentligen slå håll på utopierna om ett jordiskt lyckorike utan Gud. I stället borde de få människorna i västerlandet att vända om till Herren Jesus Kristus. Den som kommer till honom skall finna att Gud vill vara vår gode himmelske Fader, som gärna vill ge oss en framtid och ett hopp! Först och främst vill han hjälpa och leda oss som enskilda människor, men också det folk som söker Herrens hjälp och vägledning får skörda välsignelse.

Anders Alapää

Lilla katekesen med utveckling
Gottfrid Billing. 1878 års utveckling m. utläggning. 309 s. Inb. 30:-
Porto och emballage tillkommer.

Forts från sidan 1.

Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 I Svenungsson; Aftonsång 18 D Johansson
Helsingborg S:t Matteus, Bruksg. 27: Gtj 11 M Lindström
Härnäs missionshus: Hm 11 J-E Appell
Kristianstad Gratia Dei: Gtj 11 M Olsson
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Gtj 11 P Toräng
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Gtj 10 T Osson; Gtj Gravläggnings 18 A Eliasson
Växjö Kyrkl. Förb., Torpabacken 3: Gtj 10 (*OBS tiden!*) P Gustafsson

PÅSKDAGEN

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 15 J Brandt Erlandsson
Borås Johannes förs., Gustav Adolfs g. 7: Hm 10 G Andersson
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Gtj 11 A Petersson
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 B Birgersson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 D Johansson
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingskyrkan): Hm 15 G Andersson
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 M Olsson
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Hm 11 J-E Appell
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Hm 10 L Nilsson
Växjö Kyrkl. Förb., Torpabacken 3: Gtj 10 (*OBS tiden!*) P Gustafsson

ANNANDAG PÅSK

Fridafors kyrka: Gtj 11 J-E Appell
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 N Olsson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 C S Block
Helsingborg S:t Matteus, Bruksg. 27: Hm 11 M Lindström
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 M Olsson, A Almer
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Gtj 10 A Eliasson

ANDRA SÖNDAGEN I PÅSKTIDEN

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 15 J Brandt Erlandsson
Borås Johannes förs., Gustav Adolfs g. 7: Hm 10 G Andersson
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Hm 11 J Brandt Erlandsson
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Fam.hm 11 N Olsson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 D Johansson
Helsingborg S:t Matteus, Bruksg. 27: Hm 15 P Toräng
Huskvarna Tegnér g. 8: Gtj 15 P Heikkinen
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingskyrkan): Hm 10 H Vestergård
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 J-E Appell
Kungälv Kvarngatan 8: Hm 15 S Eriksen
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Gtj 11 P Toräng
Oskarström S:t Gabriels koin, Mariakyrkan G:a Nissastigen 65: Hm 11 B Ådahl
Ravlanda G:a skolan: Hm 15 J-E Appell
Skara Missionsprovinsen, Betaniakyrkan, Vasagatan 10: Hm 10 J Ådahl
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Gtj 10 S Eriksen

Växjö Kyrkl. Förb., Torpabacken 3: Hm 11 I Svenungsson

TREDJE SÖNDAGEN I PÅSKTIDEN

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 15 S Appell
Borås Johannes förs., Gustav Adolfs g. 7: Gtj 10 H Vestergård
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Sånggtj 11 E Ångdahl
Fridafors kyrka: Gtj 16 J-E Appell
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 G Skilling
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 T Laato. Natv.förhör 10:e budet
Karlstad S:t Petri, Guteriet, Verkstadsg 1, 11 hm S Petersson
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingskyrkan): Gtj 15 H Vestergård. Föredrag, T Johansson: ”Det förgängliga måste kläs i oförgänglighet”, 1 Kor 15
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 J-E Appell
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Gtj 11 L Artman
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Hm 10 L Nilsson
Växjö Kyrkl. Förb., Torpabacken 3: Gtj 11 P Gustafsson

FJÄRDE SÖNDAGEN I PÅSKTIDEN

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 15 J Brandt Erlandsson
Borås Johannes förs., Gustav Adolfs g. 7: Hm 10 A Lindholm
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Hm 11 J Brandt Erlandsson
Fridafors kyrka: Hm 11 J-E Appell
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 N Olsson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Hm HHN 11 T Laato
Helsingborg S:t Matteus, Bruksg. 27: Hm 11 M Lindström
Huskvarna Tegnér g. 8: Hm 15 A Eliasson
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingskyrkan): Hm 10 Rune Imberg
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 L Artman
Kungälv Kvarngatan 8: Gtj 15 S Eriksen
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Gtj 11 P Toräng
Oskarström S:t Gabriels koin, Mariakyrkan G:a Nissastigen 65: Hm 11 B Ådahl
Skara Missionsprovinsen, Betaniakyrkan, Vasagatan 10: Hm 10 O Wessman

Forts på sidan 10

Nordisk Östmissions årsmöte 2024

Tredje söndagen i påsktiden den 14 april i Träslövs församling
Kl. 10 högmässa i Träslövs läges kyrka, Ola Bjervås.
Föredrag om mission på persiska av Tony.
Årsmötesförhandlingar

Välkomna!
Styrelsen

Träslövs läge, i södra delen av Träslövs församling, ligger i Varbergs kommun och kontrakt!

Inför söndagen

PALMSÖNDAGEN

Joh 12:1-16

VEM ÄR DET SOM KOMMER PÅ VÄGEN?

Det är profeten från Nasaret som kommer med Guds ord.

På palmsöndagen berättar Guds ord om hur Jesus rider in i Jerusalem, ungefär samma sak som vi möter på första söndagen i advent, men det är tydligare för oss på Palmsöndagen att han kom för att lida och dö. Det som skulle ske med Jesus var förut sagt i Skriften genom Herrens profeter. De kungjorde budskapet om att Sions konung skulle komma ridande på en åsna. Vidare skulle samme man vara Herrens lidande tjänare. Guds son, som har all makt i himmelen och på jorden, förnedrades, antog mandom genom den helige Ande, och hans lidande var också förut sagt genom profeten. Det som skedde med Jesus var alltså en uppfyllelse av Skriftens profetord.

Inte bara det, utan Jesus, som är Ordet som blev kött, d.v.s. mänskliga, är också han en profet, den gudomlige profeten, som kom i enlighet med löftet att det skulle uppstå en profet lik Mose (5 Mos 18:18). Jesus är av samma folk som Mose var, men han är syndfri. Genom att vara både Gud och mänskliga och utan synd kunde han utföra det som var sagt genom profeterna. Som profet kungör Jesus Guds ord och vilja för människorna, för dem som är hans lärjungar, och för dem som brukar Guds ord. Han förkunnade att han skulle gå till Jerusalem, för att där lida och dö, fastän de orden inte förstods av hans lärjungar då, utan först senare. Skriften säger att det inte är på sin plats att en profet förgörs annorstädes än i Jerusalem (Luk 13:33). Det var det som skedde med Jesus. När du brukar Jesus profetiska och gudomliga ord, är det ord du får lita på, och det är ord som angår dig! Redan somliga av dem som slog följe med Je-

sus när han red på åsnan uttryckte att han var profet: "Det är profeten Jesus från Nasaret i Galileen."

Det är översteprästen som kommer för att sona din synd.

Palmsöndagen inleder Stilla veckan, och på fredag är det Långfredagen, då vi påminns vi om att Jesus brutit ned skiljemuren mellan oss och Gud. Det var ju därför han kom och red på åsnan. Tack vare Jesus blev Gud och människosläktet sams igen. Frid med Gud är alltså ett tillstånd som Jesus skaffat fram. Det är något att ta vara på så att man inte går miste om det. Jesu gudomliga och mänskliga naturer är ouplösligt och oskiljaktigt förenade utan sammanblandning och förvandling, och det har betydelse när det gäller försoningen. Frälsaren vill nu att du skall vila i försoningens stora hemlighet, det som är förutsättningen för att du skall fira en rätt påsk. Frid, försoning, död och uppståndelse hör med andra ord ihop.

Vägen från Betfage vid Oljeberget till Jerusalem var en av de sista delarna av Jesu väg till korset, där hans blod skulle rinna till försoning för all världens synder. Hans död på korset var ett offer som han utförde som den gudomlige översteprästen eller offeraren. Vid detta märkliga offer var det Gud själv som på en gång var offerare, offerlamm och mottagare av offergåvan. Det var ett offer som gjorde Gud nöjd, och som sonade alla människors synd, oavsett om dessa ropat hosianna eller något annat. Gud var på väg till korset långt innan han kom ridande på åsnan. Det står i Uppenbarelseboken om Lammet som var slaktat från världens begynnelse. Hållplatser längs denna väg är löftet om kvinnans säd som skulle söndertrampa ormens huvud, alla förebildande offer som skulle utföras som en predikan om försoningen, bockarna på stora försoningsdagen, kopparormen i öknen och inte minst uppenbarelsen i Psaltarens ord och hos profeten Jesaja. Vi kan också tänka på att Gud gav kläder från ett slaktat djur åt de första människorna, när dessa gjort uppror mot sin skapare. Vid tidens fullbordan lät Gud sitt blod rinna för att skaffa fram en evigt giltig rättfärdighetsdräkt åt var och en som kommer till honom.

När man ropade Hosianna Davids son var det också ett hyllningsrop till Jesus som offerare. Ty i ordet hosianna ligger ett "o, fräls", och förutsättningen för frälsningen är just det Jesus gjorde på korset. Ja, det var förutsättningen för att någon redan före Jesu liv här på jorden skulle bli frälst, till exempel Abraham och David. Att ropa hosianna till Herren är verkligen rätt, ty han vill ge dig rätt för Jesu blods skull, en rättfärdighet som täcker över din synd. Gud frikänner dig och ger nåd på grundval av det den gudomlige översteprästen kom för att utföra i Jerusalem.

Det är den smorde konungen som kommer för att styra över dig, och på vars rike det icke skall varda någon ände.

Det var rätt att hylla Jesus som en konung, även om man inte i stunden förstod allt vad det innebar. Men man visste sannolikt vad som var skrivet i Skriften.

Han är den lidande konungen, den segrande konungen och den styrande konungen. Som den lidande konungen var han judarnas konung, men inte bara deras, utan hela världens. Han kom ridande på en åsna, på ett sätt som strök under att han inte var som jordiska kungar.

Han är den segrande konungen. Hans seger var märklig så till vida att den såg ut som ett nederlag. Mellan Betfage och Jerusalem såg allt bra ut, och det var nog lätt att hylla konungen som kom i Herrens namn. Men han var den han var även senare, när det inte för tillfället fanns några hyllare kvar. Genom sin försoning vann han över det onda, samtidigt som han betalade din skuld. Konungen Jesus kommer i Herrens namn. Ja, han kommer inte bara i Herrens namn, han bär också namnet HERREN, Guds heliga namn, "Jag är". Jesus är den segrande konungen både på Golgata och vid den yttersta tidens slut, när evigheten bryter in.

Som konung ger han sina befallningar. Han bad lärjungarna att ordna med åsnan. Han fortsätter att ge sina befallningar åt dem som tar vara på Guds ord, och genom dem får man uppmaningar: Hylla konungen Jesus, bekänn din synd inför honom och förvänta att han visar dig sin konungliga nåd och att du får vara en undersåte i hans rike. Han vill att du inte skall skämmas

LÅNGFREDAGEN

Matt 27:32-56

De skall se upp till honom som de har stungit. Joh 19:37.

Människor stod och såg upp mot korset och såg Jesus som de miss-handlat, hånat och stungit. Eftersom våra synder varit en del i detta, får vi idag vara med och se honom som vi har stungit för att vi skall vinna frälsning och liv genom honom.

LÅT OSS SE PÅ JESUS SOM VI HAR STUNGIT

1. Se på Jesus som hånades för att han är Guds son för att vi skulle få äran att vara Guds barn

Det är en hård behandling som möter Jesus. Tillsammans med två rövare blir han korsfäst. Han blir räknad som en förbrytare. Sedan kommer hånet över honom från alla slags människor. "Hjälp dig nu själv om du är Guds son och stig ner från korset."

Det är inte bara människors hån. Det är frestaren djävulens hån som möter honom. Samma ifrågasättande som vi hörde om då Jesus frestades av djävulen i öknen: "Är du Guds son?" Det är ett försök att få Jesus att ge upp, att verkligen stiga ner från korset om Gud inte griper in. Men Jesus var lydig intill döden. Han som var Guds son lärde

för honom. Det är alltså det du skall göra när du upptäcker att du inte har varit lydig din konung och varit bristfull i din hyllning av honom!

En biblisk konung smordes. Det samma gäller Jesus. Han smordes i Betania av Maria, som bodde där. Det var fötterna som smordes, och det var på en gång en hyllning av honom som kung, och som en förberedelse för hans begravning.

Jesus är konung i Guds rike, som inte har någon ände. Här i tiden är det en nådens rike i vilket han styr genom Ordet och sakramenten. I evigheten är det ett härlighetens rike.

Han vill styra dig här, för att du efter uppståndelsen också skall få vara med i hans eviga rike. I väntan på det får du här i livet leva i Jesu uppståndelse med evigheten för ögonen. Amen.

Anders Eliasson

sig lyda genom att lida.

Vad skall vi säga om det? Det är vi som borde fått hånet. Hur skulle vi kunna klara oss undan Guds dom, hur skulle vi kunna räkna med att Gud skulle bönhöra och hjälpa oss, vi som övergett Gud, struntat i hans ord och vilja, och när Gud ger oss en uträckt hand till hjälp genom sin egen älskade son, så blir han föraktad, hånad, misshandlad och fäst vid ett kors.

Svaret är att våra synder, vår olydnad mot Gud, vår olust att göra Guds vilja, det är detta som nu drabbar Jesus. Våra synder ropar ut sitt förakt för honom, men han tiger och ber: "Fader, förlåt dem, ty de vet inte vad de gör." Därför skulle ingen nu fortsätta vägen bort från Jesus i förakt för honom. Vem skall då försvara dig inför Guds tron en gång, när ditt liv kommer fram i den sista räkenskapen och domen?

Men du som lyssnat på Herrens ord och inser din skuld i detta: Kom till Jesus, se upp till honom och tala ut om allt det som vållat honom så mycket lidande. Då ser han på dig i

TEXTLÄSNINGAR

1983 års Evangeliebok

PALMSÖNDAGEN

Rubrik: Vägen till korset

GT-text: Sak 2:10-13

Epistel: Fil 2:5-11

Evangelium: Joh 12:1-16

Psaltarsalm: 118:1-14 alt. 118:15-29

2003 års Evangeliebok

PALMSÖNDAGEN

Rubrik: Vägen till korset

GT-text: Jes 56:6-8

Epistel: Ef 2:12-16

Evangelium: Matt 21:1-11

Psaltarsalm: 118:19-29

1983 års Evangeliebok

LÅNGFREDAGEN

Rubrik: Korset

GT-text: Jes 53:3-7

Epistel: Hebr 4:14-16, 5:7-10

Evangelium: Matt 27:32-56

Psaltarsalm: 22:2-32

2003 års Evangeliebok

LÅNGFREDAGEN

Rubrik: Korset

GT-text: Jes 53:1-12

Epistel: 1 Petr 3:18-19

Evangelium: Matt 27:32-56

Psaltarsalm: 22

1983 års Evangeliebok

PÅSKDAGEN

Rubrik: Kristus är uppstånden

GT-text: Jes 25:8-9

Epistel: 1 Kor 15:53-57

Evangelium: Mark 16:1-8

Psaltarsalm: 118:15-29 alt. 27:1-6, 13-14

2003 års Evangeliebok

PÅSKDAGEN

Rubrik: Kristus är uppstånden

GT-text: Jes 25:6-9

Epistel: 1 Kor 15:53-57

Evangelium: Matt 28:1-20

Psaltarsalm: 118:15-24

1983 års Evangeliebok

TREDJE SÖNDAGEN I

PÅSKTIDEN

Rubrik: Herren vår herde

GT-text: Hes 34:11-16

Epistel: 1 Petr 2:21-25

Evangelium: Joh 10:11-16

Psaltarsalm: 23:1-6 alt. 33:1-5,20-22

2003 års Evangeliebok

TREDJE SÖNDAGEN I

PÅSKTIDEN

Rubrik: Den gode herden

GT-text: Hes 34:11-16

Epistel: 1 Petr 2:22-25

Evangelium: Joh 10:1-10

Psaltarsalm: 23

1983 års Evangeliebok

FEMTE SÖNDAGEN I

PÅSKTIDEN

Rubrik: Växande i tro

GT-text: Hos 11:1-4

Epistel: 1 Joh 4:10-16

Evangelium: Joh 16:5-11

Psaltarsalm: 98:1-9 alt. 146:1-10

2003 års Evangeliebok

FEMTE SÖNDAGEN I

PÅSKTIDEN

Rubrik: Att växa i tro

GT-text: Hos 11:1-4

Epistel: 1 Joh 4:10-16

Evangelium: Joh 16:5-11

Psaltarsalm: 98:1-8

1983 års Evangeliebok

BÖNSÖNDAGEN

Rubrik: Bönen

GT-text: Jer 29:11-13

Epistel: Ef 3:14-21

Evangelium: Joh 16:23-33

Psaltarsalm: 86:1-7 alt. 102:2-15

2003 års Evangeliebok

BÖNSÖNDAGEN

Rubrik: Bönen

GT-text: 1 Mos 18:26-32

Epistel: Ef 3:14-21

Evangelium: Luk 18:1-8

Psaltarsalm: 13

kärlek och säger: ”Jag gjorde det för din skull. För att du genom mig skulle få äran att vara Guds barn och arvinge till himmelriket. Tro på detta så får du räddning och liv.” Men då skulle du väl komma till Jesus din frälsare och stanna hos honom som blev föraktad av människor men som är den av Gud utvalda hörnstenen, för att de som tror på honom inte skall komma på skam utan finna räddning och evigt liv. När människor hånar dig och frestaren säger: ”Du kan väl inte vara Guds barn, Gud hjälper väl inte dig”, se då upp till Jesus, be honom om hjälp och han säger: ”Min fader som har givit mig dem är större än alla och ingen kan rycka dem ur min Faders hand. Jag och Fadern är ett.” Vilken ära att av nåd få vara Guds barn och arvinge till det eviga livet!

2. Se på Jesus som blev övergiven av Gud för att du skulle finna en öppen väg till räddning hos honom

Efter ett stort mörker under tre timmar ropar Jesus vid nionde timmen: ”Min Gud, min Gud, varför har du övergett mig?”

Guds son står inför den stängda porten till paradiset. Han som alltid varit ett med den himmelske Fadern, han är nu utlämnad i mörkret och den eviga dödens och förtappelsens kval. Varför? Fadern hade själv sagt: ”Denne är min älskade son, han är min utvalde, lyssna på honom.” Men nu uppenbarades Guds helighet över all världens synd, skuld, obotfärdighet och otro. Skulle vi och alla världens människor svara för oss själva, då vore alla hänvisade att gå vägen till evig död och förtappelse.

Men Guds kärlek till oss visade sig i att Guds son gick i vårt ställe. Gud var i Kristus och försonade världen med sig själv. Jesus bär den eviga dödens mörker för att vi skall få byta med honom och leva det fullkomliga livet i Guds gemenskap som hans älskade barn. Den som med sin synd och fattigdom söker sig till Gud på den väg som Jesus öppnat genom sitt lidande och sin död på korset, skall inte möta en stängd dörr utan få höra: ”Den som kommer till mig kastar jag sannerligen inte ut.” Det är nåd, en gåva som man får utan att ha förtjänat den.

Låt det då inte bli en förspild

nåd. Så illa om du fått en öppen väg till Guds barmhärtighet och kärlek men väljer att leva i likgiltighet och förakt för den nåd och barmhärtighet som erbjuds i Jesus Kristus. Lyssna på honom och sök dig till honom nu när han vill dra dig till sig. Men du som förstått att du behöver räddning och hjälp från synd, död och dom skall inte försöka se dig om efter någon annan räddning än den som Jesus skaffat åt dig. Du kan inte prestera ett bättre liv eller ha erfarenheter eller känslor som gör dig värd Guds hjälp. Nej, du får som den botfärdige rövaren se upp till Jesus och bara be om den nåd och barmhärtighet som han skaffat åt dig. *Omkring ditt kors, o Jesus kär, jag sträcker mina händer och mot det livsbanér du bär ett hoppfullt öga vänder.*

Jesus som tog emot rövaren som vände sig till honom skall ta emot dig och rena dig från synden, ty hans blod renar från alla synder. Han skall ge dig hjälp och kraft mot frestelser och faror. Han skall fostra och helga dig med sin Ande och leda dig med sin trofasta hand genom dödsskuggans dal till ett evigt liv. Ty Guds son gick i ditt ställe och vann en evig förlossning åt dig. Han gick i ditt ställe för att du med Guds makt skulle räddas och bevaras till ett evigt liv. Se då upp till Jesus på korset och lämna inte den platsen.

3. Se på Jesus som vinner seger när han dör, så skall du genom honom bli en segervinnare i liv och död

Jesus ropade med hög röst och gav upp andan. Hos evangelisten Lukas kan vi läsa att han ropade: ”Fader, i dina händer lämnar jag min ande.” Han dog inte av utmattning. Han lämnade sin ande i sin Faders händer. Nu var allt färdigt och fullbordat och Guds nåds och kärleks sol lyste över honom. Men då händer det märkliga att förhänget i templet in till det allra heligaste brister. Ett synligt bevis för att vägen till Gud var öppnad för oss. Det blir ett jordskalv, klipporna rämnar och många heliga lämnar sina gravar. Den romerske officeren och hans folk som bevakat avrättningen utbrister förskräckta: ”Den mannen måste ha varit Guds son.” Men några kvinnor som följt Jesus och tjänat honom står längre bort och ser vad som händer. De sörjer. De visste att de-

PÅSKDAGEN

Mark. 16:1-8

”Han lever, och du leva skall.”

Så sjunger vi i en av våra påskpsalmer. Och de orden sammanfattar påskens evangelium och dess betydelse för oss. Det skall också bli ämnet för predikan.

HAN LEVER, OCH DU LEVA SKALL

I. HAN lever!

Det är glädjebudskapet från den tomma graven. Det budskapet skulle kvinnorna föra vidare till lärjungarna – och det gjorde de också, när de övervunnit sin första förskräckelse. ”Han lever”, det budskapet fördes sedan vidare – och det skall predikas tiderna igenom.

Hade Jesus varit kvar i graven på påskdagsmorgonen – död, då hade allt varit förlorat. Då hade inte Jesus varit Guds Son och den utlovade Messias. Då hade ingen frälsningsgärning för världen skett. Då hade vi varit utan hopp. ”Om Kristus icke har uppstått, då är er tro förgäves. Då är ni ännu kvar i era synder”, säger Herrens apostel. ”Men” – kan han säga med glädje och frimodighet – ”nu HAR Kristus uppstått såsom förstlingen av de avsomnade.”

ras bästa vän var död. Men de förstod inte att segern var vunnen. Han som nu dött skulle endast vila i graven intill tredje dagen för att uppstå som en segrare över synd och död. Guds planer var fullbordade. Frestartens makt var krossad och våra synder försonade.

Du som söker din räddning och tillflykt hos Jesus i hans ord, bönen och nattvarden, skall se upp till honom som i sin död vunnit segern. I hans namn och genom honom skall du också bli en segervinnare i livets prövningar och frestelser. Genom Jesus skall också din död bli en seger, när du i tron på honom får lämna ditt liv och din ande i Guds händer. Gör då gemensam sak med dem som ser upp till Jesus och söker sin räddning hos honom. Stöd dem när de kämpar i tvivel och mörker att söka samma hjälp som du. Ära och tacka honom som gick genom lidande och död till seger för din skull. Amen.

Carl Sixten Block

Han lever, det betyder: Han är den han sagt sig vara. Han är uppfyllelsen av alla Skriftens profetior. Han är verkligen vår och världens Frälsare. Han är Segraren över synd och död och satan. Han är Uppståndelsen och Livet. Han inte bara VAR det då. Han ÄR det också nu och i alla tider. Ja, i evigheters evigheter.

”Han är uppstånden, han är icke här”, det var ängelns budskap. Men samtidigt sade han att lärjungarna skulle få möta honom: ”Han skall före er gå till Galiléen, där skall ni få se honom, såsom han har sagt er.” Och det blev så. Den Uppståndne kom till de sina. De fick vara tillsammans med honom i 40 dagar efter Påsk. Och när han i himmelfärden i synlig måtto lämnade dem, så betyder det ändå inte att han lämnade dem, utan att han var hos dem på ett nytt sätt, enligt sitt löfte: ”Se, jag är med er alla dagar intill tidens ände.”

”Han är uppstånden, och han är HÄR!” – så får vi säga i dag och alla dagar. Kristus lever, och han möter oss i bön och gudstjänst, i sitt Ord, i dopet och nattvarden. Vi får leva i en ständig Påsk. ”Han har lämnat graven och är hos oss kvar.”

II. Han lever, och DU leva skall!

Man kan gott säga att lärjungarna var såsom döda, när Jesus dog på korset. De var förlamade av sorg och besvikelse. Utan hopp och utan kraft satt de bakom stängda dörrar – en räddhågad lärjungarund. Men när de verkligen vågade tro budskapet: Han lever – då började de leva igen – leva ett nytt liv tillsammans med Jesus. Då fylldes de av ny kraft och frimodighet och glädje. Och de fylldes av iver att dela med sig av detta till andra, att gå ut och predika evangelium om Jesus Kristus, den korsfäste och uppståndne Frälsaren.

Han lever, och DU leva skall! Den uppståndne Herren kan och vill ge också dig ett nytt liv – ett anorlunda och bättre liv än det gamla vanliga. Ditt liv får en ny mening, när du ser att Gud älskar dig så högt att han låtit sin Son dö och uppstå för din frälsnings skull. Ditt liv får ett nytt mål, att få vara med Kristus i hans himmelska rike. Ditt liv får en ny trygghet, när du vet att döden inte är slutet, utan att det också för dig skall gry en uppståndelsens morgon. Du får sjunga: ”O härliga lott, att leva där döden sin överman fått.”

TREDJE SÖNDAGEN I PÅSKTIDEN

Hes 34:11-16, 1 Petr 2:21-25, Joh 10:11-16

DEN GODE HERDEN

Ni var som vilsegångna får, men nu har ni vänt om (vänt tillbaka) till Era själars herde och vårdare. 1 Petr. 2:25

Idag vill Herren att vi skall lära känna Honom som är DEN GODE HERDEN. Dagens gammaltestamentliga text ger oss många goda löften och visar oss Guds kärleksfulla herdeomsorg. Bli gärna stilla inför detta: ”Jag skall leta efter de vilsegångna och hämta hem de bortsprungna, jag skall förbinda de ska-

Du skall leva – och du skall inte bara leva för dig själv och ditt eget bästa, utan du skall leva för Kristus och du skall leva för din nästa. Med aposteln får du säga: ”Nu lever icke mer jag, utan Kristus lever i mig ...” Och din stora livsuppgift blir att i ord och handling vara ett vittne för andra om Påskens nya liv.

”Han lever, och du leva skall.” De två sakerna hör ihop. Det är Kristi uppståndelse som är förutsättningen för ditt nya liv. Och ditt nya liv äger du bara i gemenskapen med Kristus. Utan honom är du djupast sett död, hur frisk du än känner dig.

”Jag är uppståndelsen och livet”, säger Kristus. ”Den som tror på mig, han skall leva om han än dör, och var och en som lever och tror på mig, han skall aldrig någonsin dö.”

Det nya livet i Kristus har en gång blivit dig givet. Det skedde, när du döptes. Ty dopet är ”ett bad till ny födelse och förnyelse i helig Ande.”

Men lever du det livet i dag? Du kan inte göra det, om du håller dig borta från bön och bibel, gudstjänst och nattvard. Ty just detta är platserna, där den uppståndne och levande Herren stämt möte med dig. Det är genom dessa nådens medel han vill skänka dig sitt liv.

Söker du dig troget till de livskällorna, så skall Påskbudskapet bli verklighet för dig: ”Han lever, och du leva skall.” Amen.

Lars-Olof Johansson
1938-2022
GST 1991

dade, hjälpa de sjuka och se till de starka och välmående. Jag skall valla dem på det rätta sättet.” Herren är trofast och god i allt vad Han gör. Ingen kan vara en bättre herde. Men det finns en fiende som vill lura och locka i fördärvet. Han kan till och med smyga sig in i bibelns ord när det översattes fel så att skärpan och allvaret försvinner. ”Men de feta och de starka skall jag förgöra. Jag skall ta hand om dem med rättvisa.” Ja, Herren står emot de högmodiga, de som inte ödmjukar sig i en sann omvändelse. Den som inte vill ångra och överge sin synd och egenrättfärdighet är fet och stark och kommer att förgås om han inte låter omvända sig. Omvändelsen är alldeles nödvändig, den första stora från rådande otro och synd till frälsande tro, då Den Gode Herden finner sitt bortsprungna får och med glädje lägger det på sina axlar för att kärleksfullt ta hand om det och vårda det. Sedan behövs också den dagliga omvändelsen som innebär att dagligen följa herdens röst och skyndsamt vända sig bort från den främmandes röst, som försöker locka med att ”gräset är grönnare på andra sidan”. I herdefammen kan Du vara alldeles trygg, ingen kan rycka lammen ifrån Herden och Gud vill icke någon syndares död, utan att han omvänder sig och får leva. Är det nu så att detta stämmer in på just Dig? ”Du var ett vilsegånget får men nu har Du vänt om till Din Herde och Vårdare.”

DEN GODE HERDEN vill rädda från tjuven-djävulen.

”Tjuven kommer bara för att stjäla, slakta och döda.” Vid ett tillfälle sade Jesus till sina lärjungar: ”Jag sänder Er som får in bland vargar.” Så utlämnat och värnlöst ett får är när vargen kommer. Det är endast herden som kan skydda det. Ännu mer är det så för oss i den här världen. Fienden är både slug och talrik, han har många som går hans ärenden. En del tar på sig fårakläder och vill locka med söta smickrande ord såsom: allt som är kärlek kan inte vara fel, det finns mycket som är föråldrat i bibeln. En del bryter sig in en annan väg än genom dörren: Vi har samme Gud som islam, det finns flera dörrar till Guds hus och många vägar till himmelen. Allt detta och mycket mera är tjuven som kommer för att med sina lögnar locka bort från Guds rena

och klara ord, för att få stjåla, slakta och döda. Vi skulle vara ohjälpligt förlorade om vi inte hade en sådan herde som Jesus. Han säger: ”Jag är den gode herden.”

DEN GODE HERDEN ger sitt liv för fåren.

”Vi gick alla vilse som får, men Herren lät allas vår missgärning drabba Honom.” Vi hade alla följt den främmandes röst och blivit tjuvens byte. Guds ord säger klart och tydligt: Det finnes ingen rättfärdig, icke en enda. Alla har syndat och saknar rättfärdigheten från Gud. Därför måste Jesus dö som ett skuldoffer för oss alla. Han har skaffat oss en fullkomlig rättfärdighet. ”Han fullgjorde vad vi borde och blev vår rättfärdighet” – så får vi i glädje säga och sjunga när vi i dopet och tron tar emot syndernas förlåtelse och inför Gud är fullkomligt rättfärdiga, vitare än snö. Är detta möjligt? Ser vi på oss själva i lagens ljus är vi orena alltigenom. Vi kan inte ursäkta oss med: Innerst inne är vi ju goda och vill det rätta. Nej, jag vet att i mig själv bor inte det som är gott. Det är endast i Jesus jag räknas av Gud som ren och rättfärdig.

DEN GODE HERDEN är dörren till livet till Fadern.

Jesus säger: ”Jag är dörren.” Han säger inte: Jag är en dörr. Det blir fler och fler som i denna tid säger att kristen mission är något förlegat. Det är inte längre nödvändigt att bli omvänd till sann och levande tro på Jesus Kristus. Är inte just detta ett tydligt tecken till att Jesus snart kommer tillbaka? Han säger själv: ”Skall Människosonen finna TRON här på jorden när Han kommer åter?” Tro av alla möjliga slag kommer säkert att finnas, men frågan är om tron på den ende Frälsaren, den enda Dörren, den enda Vägen till Fadern finns hos oss när Herren kommer. Vi vet inte tiden, men stora omvälvande tecken visar oss att förberedelsestiden snart är till ända. När Jesus dog på korset rämnade det tjocka draperiet med de keruber som alltifrån syndafallet vaktade ingången till det allra heligaste – till Gud själv, det rämnade mitt itu och vägen till Gud ligger öppen. Jesus är den enda vägen, vik aldrig ifrån detta, håll fast vid Hans ord och Han bevarar Dig i sin famn. ”Ingen kommer till Fadern utom genom mig.”

FEMTE SÖNDAGEN I PÅSKTIDEN

Hos. 11:1-4

Så säger Herren: När Israel var ung fick jag honom kär, och ut ur Egypten kallade jag min son. Men ju mer de har blivit kallade, desto mer har de dragit sig undan. Åt baalerna offerar de och åt de uthuggna bilderna tänder de rökelse. Ändå var det jag som lärde Efraim att gå, och som tog dem upp i mina armar. Men de förstod inte att jag ville hela dem. Med lena band drog jag dem, med kärlekens band, jag var för dem lik en som lättar oket över deras nackar, jag böjde mig ned till dem och gav dem mat. Hos 11:1-4.

Det kan synas egendomligt att ver- ser ur denna profetbok läses en söndag vars rubrik är växandet i tron. Hoseas bok har ju inte som ledmotiv hur Guds folk Israel växer i tro och lydnad, utan handlar mer om hur det avfaller från den goda vägen: ju mer folket blivit kallat av Gud, desto mer har de dragit sig undan. Åt baalerna offerar de och åt

DEN GODE HERDEN vill ge ett liv i överflöd.

Det finns ingenting bättre än att vara under Jesu herdevård. Psaltarens 23:e psalm beskriver hur gott det är. Redan David kunde vittna: ”Herren är min herde, mig skall intet fattas.” Det stämmer väl med Jesu egna ord: ”Jag har kommit för att de skall ha liv, och liv i överflöd.” Många tänker att det är tråkigt och glädjedödande att höra Jesus till. Först måste man leva livet och ta vara på vad världen lockar med, sedan kan man kanske behöva Jesus som en trygghetsförsäkring på ålderdomen. Det är många som tänkt något liknande och blivit bit- tert besvikna, medan den som låtit Jesus bli sin Herre och Konung, sin Herde och Vän, fått erfara ett överflödande liv. ”Du låter min bögare flöda över” – så kan det bli då och det redan härnere. ”Du dukar åt mig ett bord i mina ovänners åsyn.” Tjuven-vargen stryker omkring alldeles nära, ändå får Du vara alldeles trygg. Jesus säger: ”Ingen förmår rycka dem ur min hand.” Sv Ps 251:1 och 4.

Per Petersson

uthuggna bilderna tänder de rökelse. Ändå passar budskapet väl med söndagens ämne. För samtidigt som Hosea brännmärker folkets avfall, så lyfter han fram Guds kärlek, tålamod och godhet här i tiden, liksom de ljusa framtidsperspektiv som väntar Guds folk.

ATT VÄXA I INSIKT OM HERREN GUDS GODHET MOT MIG SYNDARE ÄR ATT VÄXA I TRO

När Hoseas profetiska stämma börjar ljuda på 700-talet före Kristi födelse, är Jerobeam II kung av Israel eller Nordriken, som senare skulle kallas Samarien. Han var en framgångsrik krigare, som återvann betydande områden väster om Jordanfloden. Men politiska hotbilder tornade upp sig under kungens 41 år långa regeringstid. Assyrien i öster blev en allt mäktigare stormakt, och i söder försökte det försvagade Egypten hävda sig genom att ställa till oreda i grannländerna. Hosea kan förutse att Israel snart kommer att gå under som självständig stat. För många väntar tvångsdeportation till avlägsna delar i det assyriska imperiet. Samtidigt fördjupas den moraliska krisen. Hosea konstaterar att ingen sanning, ingen kärlek, ingen kunskap om Gud finns i landet. Man ljuger och begår äktenskapsbrott och våldsdåd. De fattiga exploateras av rika godsägare och ett korrupt rättsväsen. Detta moraliska förfall härrör ur ett religiöst avfall. Folket och t.o.m. prästerskapet ger sig till att dyrka allsköns naturväsen samtidigt som man säger sig tillbe Bibelns Gud. På höjderna reses altare till dessa gudomligheter, som går under samlingsnamnet baal. De tillbes i hopp om större skördar och ekonomisk välgång. Namnet baal betyder ”herre”. Det tilltalet använde man också när man vände sig till Bibelns Gud. Det viktiga med gudsdyrkan var materiell välsignelse, sedan kunde man vörda den gud som man menade tjänade denna önskan bäst. Det ledde i sin tur till att man tog intryck av andra folks trosföreställningar: Baalsdyrkan på offerhöjder verkade fungera som ett sätt att få goda skördar. Så började Israels folk härma de omgivande folkens religionsutövning. Man ville dock också hålla fast vid sina fäders Gud som var Bibelns Gud ,

liksom för säkerhets skull. Men det viktiga var nu Guds gåvor, inte Gud själv. Hosea kan säga: ”Ve över mitt folk, ty de har flytt från mig! [...] De oroar sig för sin säd och sitt vin, men de vänder sig bort från mig. De vänder om, men inte till den som är därovan.”

Budskapet i Hoseas bok är i sanning dubbelt: Å ena sidan skoningslösa domsord, å andra sidan ord om förlåtelse och förbarmande samt löften om den slutliga frälsningen bortom den mörka olyckan: Herren skall göra sitt folk ”lik en öken, låta henne bli som ett torrt land och låta henne dö av törst” (2:3). Men så fortsätter det: ”Jag skall föra ut henne i öknen och där skall jag tala till hennes hjärta. Sedan skall jag ge henne tillbaka hennes vingårdar och göra Akors dal till en hoppets port. Där skall hon sjunga som i sin ungdoms dagar, som på den dag då hon drog upp ur Egyptens land.”

Straffet här i tiden är nödvändigt för att föra Israels folk till självbesinning och ånger. Först därefter kommer den totala frälsningens stund: ”Baalernas namn skall jag ta bort ur hennes mun, så att man inte mer skall komma ihåg deras namn. På den dagen skall jag för deras räkning sluta ett förbund med djuren på marken, med fåglarna under himlen och med kräldjuren på jorden. Båge och svärd och vad som hör till kriget skall jag bryta sönder och skaffa bort ur landet och låta mitt folk bo i trygghet. Jag skall trolova dig med mig för evig tid, ja, jag skall trolova dig med mig i rättfärdighet och rätt, i kärlek och i barmhärtighet. Jag skall trolova dig med mig i trohet, och så skall du känna Herren” (2:18f).

Vi tar fasta på följande lärdomar i Hoseas budskap:

1. Barnskapet hos Gud är helt en Guds gåva, utsprungen ur Hans kärlek till dig. Det är en kärlek som förblir oavsett om du besvarar den. Har du levt ett långt liv i djup Guds förnekelse, är det inte för sent att vända om till Herren så länge du lever på denna jord.

2. Livet med Gud är ett liv i enlighet med Hans bud. Rättvisa, omtanke, sanning, kyskhet hör till det som skall vara ledstjärnor för Guds barn. Men alla dessa dygder för inte på något sätt en människa in i Guds

gemenskap. Livet i Gud förutsätter, att viljan att lyda hans bud går hand i hand med en sann tillbedjan av Bibelns Gud.

3. Vi lever ju i en tid då få människor bekänner sig till Bibelns Gud. Ju bättre vi får det materiellt sätt, desto svårare tycks det bli att vörda Bibelns Gud. Det som styr människors hjärtan är att få ha det bra. Guds gåvor, åtminstone vissa av dem, är det jag vill åt. Vem Gud är, är mindre viktigt. Även du som vill vara kristen är påverkad att sätta materiella och sinnliga önskemål framför föresatser att ha ett sunt andakts- och kyrkoliv. Be därför livets Gud att låta din tillit till honom och Hans ord växa, och att Han skall bryta ner din benägenhet att söka trygghet i jordiska ting.

4. Du kan inte förbättra dig av egen kraft. Det är istället så, att du kan behöva Guds tuktan, en dom här i tiden som skall föra dig till ångest och armod, ut i öknen: Där får du hungra och törsta av gudsövergivenhet, så att du till sist ropar efter Gud och låter Gud ställa upp villkoren för hur din relation med honom skall utformas. Väckelsen, som vi kristna hoppas på, kommer då man bävar inför Guds vrede över ens egna synder och hoppas på Guds nåd mitt i denna bävan. Detta eftersom man vet att Guds kärlek till oss förblir, fastän vi är oförtjänta av den. Att vara mogen i tron är att hoppas på Bibelns Guds kärlek i det djupaste mörker, inte minst mörker orsakat av egen synd.

5. Hoseas bok lyfter också fram långsiktigheten i Guds rådslut. Gud övergav så småningom Israel till Assyriens arméer, med ockupation och deportation som följd. Nordrikets folk fortsatte under århundraden på avfallets väg. Så sände Fadern i den Yttersta tiden sin Son Jesus Kristus för att frälsa världen. Och när väl Kristi kyrka hade bildats efter Pingstdagens under, kom Guds Ande snart även till nordrikets folk. Då, först 700 år senare, lät Nordrikets folk, Samarien, omvända sig. Det finns hopp även för vårt folk, för oss själva och för våra nära och kära, även om det kan vara ett hopp på mycket lång sikt.

Låt oss be om en djupare insikt om Guds kärlek till och tålmod med

BÖNSÖNDAGEN

Luk. 18:1-8 (Ev.bok 2003)

Skall Människosonen finna någon tro här på jorden, när han kommer? Så slutar dagens evangelium, där Jesus i en liknelse undervisat om bönen. Han lär, att tro och bön hör samman. Jesus berättade liknelsen om änkan och domaren strax efter att han talat om sin återkomst. Det viktigaste att äga, när Jesus kommer åter, är en sann tro på honom. Den frälsar till evigt liv. Då har också bönen varit uthållig.

TRO OCH BÖN

1. Tron visar sig i uthållig bön.

Jesus säger, att en domare lät en änka få ut sin rätt, eftersom hon inte gav upp utan var så påträngande. ”Skulle då inte Gud låta sina utvalda få sin rätt, när de ropar till honom dag och natt?” Det är uppmuntrande ord för dem, som ber och söker komma till tro. Gud är inte långt från någon enda. Han har skapat människorna och sänt sin Son till världen för att frälsa dem. Det är nödvändigt med tron på Jesus för att komma i gemenskap med Gud och rätt bedja till honom.

Jesus har öppnat vägen till Gud, som stängdes vid syndafallet. Även bönevägen till Gud har Jesus öppnat genom sin död och uppståndelse, då han blev försoningen för världens synder. Synden, skulden och straffet blev lagt på honom, för att vi skulle bli förlättna och frikända och bli Guds fria barn. Gud låter nåd gå före rätt, när han tar emot dem, som vänder om till honom i sorg över sina synder och med bön om förlåtelse. Gud ser inte på en troende människas synd, utan han ser på Jesus, som tagit bort den. Så stora förmåner ges åt den, som tror på Jesus.

oss själva. Om en förtröstan på hans kärlek till oss, fastän det kan vara svårt för oss att se tecken på detta i våra liv. Må gemenskapen med Gud och vår begrundan över Hans nåd i Jesus Kristus leda till att vi själva tillväxer i tro, hopp, kärlek och tålmod intill änden och så blir saliga. Genom Jesus Kristus vår Herre. Amen!

Patrik Toräng

Den, som ber om att komma till tro, ska vara uthållig. Precis som änkan i liknelsen gäller det att inte ge upp utan fortsätta bedja. Det gäller att höra och läsa Guds Ord, också när det blir trögt och mycket annat vill ta tiden i anspråk. När Guds Ande visar på synderna i livet och i hjärtat, ska människan bekänna dem, även om hon inte tycks bli bättre utan nya synder och brister kommer fram och syndafördärvet blir värre. Hon ska vara uthållig i bönen om förlåtelse, också när det ser ut som om Gud inte vill ta emot henne. Hon kan mena, att nåden inte räcker till för henne. Hon vill först göra sig bättre, innan hon vågar tro. Var uthållig, lär Jesus. Gud vill inte vänta med att ge dem, som ber till honom allt vad de behöver för att stå förlåtna och försonade med Gud. Att lita på detta är en sann tro på Jesus. En uthållig tro, som håller fast vid vad Gud lovar i sitt Ord, blir till en uthållig bön. Då fortsätter man att bedja, också då det ser ut som om Gud inte hörde bönen eller ville hjälpa.

2. Tron litar på att Gud hör bön.

I förklaringen av liknelsen om änkan och domaren, säger Jesus: ”Skulle inte Gud låta sina utvalda få sin rätt? Skulle han låta dem vänta?” Det är Jesu namn som är nyckeln, som öppnar tillgången till Guds förråd av bönhörelser. Människan ska inte komma i sitt eget syndarenamn till Gud utan i tro på Jesu frälsarenamn. Hans namn är borgen för att Gud hör bön. Människan är inte värd det i sig själv, men Gud hör bönen för Jesu skull, av sin nåd och barmhärtighet.

Jesu trogna har löfte om att få, vad de behöver för sin frälsning. Och han lovar även att ge dem sin omsorg och hjälp i allt annat som de behöver. Gud bryr sig om hur de har det i det jordiska livet. De som först söker Guds rike, har löfte om att få allt det andra de behöver. Tron på Jesus visar sig i att de lägger över allt som bekymrar och tynger på Jesu hjärta. Han ber i stället för dem och bär fram deras fattiga och skröpliga böner inför Fadern i himmelen. Han manar gott för dem och är förebedjaren för dem. De ger inte upp, när de märker sin svaghet i bönen. Kraften har de i Jesu namn. Inget är för litet för att komma med till Gud i bön.

Tron litar på att Gud hör och ger. Tron väntar på den tid och det sätt som Gud har tänkt ut att hjälpa. Man får sträcka sig lika långt i sina böner, som Gud sträcker sig i sina löften. Aposteln Johannes skriver om tro och bön: ”Detta är den tillit vi har till honom, att om vi ber om något efter hans vilja, så hör han oss. Och när vi vet, att han hör oss, vad vi än ber om, så vet vi också att vi redan har det, som vi bett honom om.” (1 Joh. 5:14-15)

3. Ska Jesus finna tro och bön, när han kommer?

I liknelsen hade det varit lätt för änkan att ge upp och tröttna, eftersom domaren inte ville bry sig om henne. Men hon fortsatte att komma, tills hon fick ut sin rätt. Jesus lär, att detta är ett rätt sätt att bedja. Så visar sig den frälsande tro som han vill finna, när han kommer åter. Den som ger upp och inte ber, går miste om bönhörelserna. I Jakobs brev läser vi: ”Ni har inget, därför att ni inte ber.”

Gud har tålmod med människor och låter dem leva kvar och väntar på att de ska omvända sig. Han vill inte att de ska gå förlorade, vilket är syndens lön. Därför ställer han den frågan till oss: Skall han finna tro, när han kommer? Ska han finna, att människor bara nöjt sig med denna världen och bara sökt sin glädje i sådant, som inte kan släcka den andliga törsten? Han har gett många tillfällen åt människor att komma till tro, men han får ändå finna otro.

Jesus finner tro hos dem, som är uthålliga i bönen. Inför sin återkomst talar han om att vänta, vaka och bedja. Det gör en troende människa, när hon varje dag ber till sin frälsare, som är just syndares frälsare. Hon håller fast vid hans Ord, bönen och nattvarden. Då får hon Andens hjälp att inte tröttna. Då kan hon bli bland dem, som Jesus kommer att finna tro hos, när han kommer. Hon väntar både efter hans bönhörelser och efter honom själv, som ska komma.

Fråga dig, om Jesus får finna tro och bön hos dig, när han kommer. Han önskar att ge dig de gåvor som är knutna till hans namn. Hos honom får du finna syndernas förlåtelse och kraften till bön. Då får du också den uthållighet som bevarar dig hos Jesus i tron till evigt liv.

Ingemar Svenungsson

Fortsättning från sidan 3

Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Gtj 10 S Eriksen

FEMTE SÖNDAGEN I PÅSKTIDEN

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 15 J Brandt Erlandsson
Borås Johannes förs., Gustav Adolfsg. 7: Gtj 10 G Andersson
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Gtj 11 A Petersson
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 G Skilling
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 T Johansson
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingskyrkan): Gtj 15 G Andersson
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 M Olsson
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Gtj 11 P Toräng
Naums kyrka: Hm 11 A Eliasson
Ravkunda Lutherstiftelsens gtjgemenskap, G:a skolan: Kyrkodag 14: Föredrag: ”Vikten av bibeltroget gudstjänstliv i en ond tid”; hm. P Toräng
 Kaffekorg medtages
Stockholm Kyrkl. Förb. Roseniuskyrkan, Smala gränd 5: Hm 14:30 J-E Appell
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Hm 10 S Eriksen
Växjö Kyrkl. Förb., Torpabacken 3: Gtj 11 P Gustafsson

BÖNSÖNDAGEN

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 15 J-E Appell
Borås Johannes förs., Gustav Adolfsg. 7: Hm 10 G Andersson
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Hm 11 J-E Appell
Fridafors kyrka: Gtj 18 (OBS!) J-E Appell
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 B Birgersson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 D Johansson
Helsingborg S:t Matteus, Bruksg. 27: Hm 15 A Karlgren
Huskvarna Tegnérsg. 8: Gtj 15 P Heikkinen
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingskyrkan): Hm 10 H Vestergård.
 Kyrkstämman
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 M Olsson
Kungälv Kvarngatan 8: Hm 15 S Eriksen
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Hm 11 A Karlgren
Oskarström S:t Gabriels koin, Mariakyrkan G:a Nissastigen 65: Hm 11 B Ådahl
Skara Missionsprovinsen, Betaniakyrkan, Vasagatan 10: Hm 10 *Namn ej bestämt*
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Gtj 10 S Eriksen

KRISTI HIMMELSFÄRDS DAG

Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 N Olsson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 C S Block
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 L Artman
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Gtj 11 P Toräng
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Gtj 10 *Namn ej bestämt*
Växjö Kyrkl. Förb., Torpabacken 3: Hm 11 J-E Appell

Kyrka och samhälle

”Universitetens sönderfall”

I början av 1800-talet ledde filosofen, lingvisten, diplomaten m.m. Wilhelm von Humboldt (1769-1859) en kort tid avdelningen för kultur och utbildning vid det preussiska inrikesministeriet. Han planerade då en utbildningsreform som byggde på idén om allmän och fri utbildning med samspel mellan forskning och undervisning. Ett viktigt inslag var den högre utbildningens oberoende av statliga villkor och krav. Den ”humboldtska modellen” med fria universitet där bildningsidealet hölls högt kom att bli den grund som universiteten i västerländska civilisationer framgångsrikt har vilat på i tvåhundra års tid. Men nu blåser det sedan ett antal decennier helt andra vindar. I syfte att göra högskolorna till effektiva utbildningsinstitutioner som svarar upp mot samhällets behov av utbildad arbetskraft tillämpas nu samma styrmekanismer på våra lärosäten som i företagsvärlden. Modellen kallas *New public management* (NPM) som är ett samlingsbegrepp för reformer av den offentliga sektorns organisation med metoder från det privata näringslivet i syfte att öka effektiviteten. En central strävan att göra allt mätbart så att managementkonsulter, ledning och politiker på distans skall kunna kontrollera högskolornas effektivitet och kvalitet utan att själva vara verksamma i kärnverksamheten. Ofta har f.d. företagsledare tagit över chefsansvaret vid fakulteterna från professorer och dekaner. Detta nya sätt att forma den högre utbildningen går hand i hand med en strävan att all verksamhet skall genomföras av den vänsterliberala värdegrunden. Nyliberaler gör gemensam sak med kulturmarxister! I ett inslag på Youtube-kanalen Hotspot (”Universitetens sönderfall”) där tidningen Världen dags Marco Strömberg samtalar med socionomen tillika docenten Göran Adamsson som är en energisk kritiker av denna nya trend, ges många exempel på hur olycklig utvecklingen är.

Mycket i samtalet är av intresse inte minst ur ett kristet perspektiv.

Det är betydelsefullt för tillståndet i nationen vilken ande som råder på våra högre lärosäten. Här utbildas mängder av män och kvinnor som kommer att ha ansvarsfulla uppdrag i vårt land. Är de dåligt utbildade och/eller har fostrats med osunda värderingar är det förödande för samhället som helhet. Det är speciellt viktigt att personer med ansvar lär sig sant kritiskt tänkande. Det vill säga att man dansar att med kunskap och integritet förmå ifrågasätta sig själv och dominerande trender i samhället. Idag förväntas studenter och anställda okritiskt bejaka den vänsterliberala s.k. värdegrunden. De som låter sig indoktrineras i detta synsätt menar dock själva att de är sant kritiska: de attackerar oförsonligt alla som tänker annorlunda med motiveringen att det är fel att tycka annorlunda. I själva verket är de maktens lakejer, politruker som omedvetet verkar för att alla tycker som makten vill. Adamsson jämför förtrycket i George Orwells roman ”1984” som kom utifrån, med dystopin ”Du sköna nya värld” av Aldous Huxley där förtryckaren lyckats implementera sina normer i människors sinnen så att de själva inte förstår att de är förtryckta och tjänar förtryckaren. Dessutom är den kulturradikala ”värdegrunden” djupt osund eftersom den är i strid med skapelseordningen på olika sätt, t.ex. i synen på manligt/kvinnligt, äktenskap och föräldraauktoritet. Men samtidigt behövs det ju en värdegrund som omfattas av de flesta för att hålla ihop vårt samhälle. Just skapelseordningen, som lyfts fram i Bibeln, skulle kunna vara en sådan. Kärnfamiljens betydelse och erkännande av mäns och kvinnors delvis olika gåvor är i linje med hur skapelsen fungerar. Det borde kunna accepteras av icke-kristna i ett samhälle som inte längre är kristet. Men då måste först den kulturradikala värdegrunden kastas på soptippen. Ännu är tiden nog dessvärre inte mogen för det.

Självreflexion och sund självkritik är också avgörande i kristen-

livet. Boten och syndabekännelsen är just detta: man lägger fram orätt man begått inför sin Herre och Gud för att av Honom, i Jesu namn, ta emot förlåtelse, upprättelse och hjälp att leva rättfärdigt. I kristendomen är det också viktigt att vara sann, att fritt få säga vad man har på hjärtat. Det är angeläget med personlig integritet, att vara fri från människofruktan och våga säga sin mening. En viktig egenskap hos vår Frälsare var just hans totala integritet. Integritet borde också prägla ledarna på våra akademier. Dessvärre är det inte längre så. Adamsson citerar professorn emeritus i idé- och lärdomshistoria Svante Nordin som gjort följande iakttagelse: ”Tidigare var en professor en person som tyckte annorlunda. Nu tycker dom alla samma sak.” Konformism är osund. Konformism skapas av människofruktan. Som kristen kan den evangeliska friheten och tilliten till en god allsmäktig Gud hjälpa dig att bryta med en sådan anda om den tränger sig på.

I ett traditionellt samhälle har en lärare uppdraget att undervisa studenter och sedan vid tentamen kontrollera om studenten tillgodogjort sig undervisningen. Instudering av ämnet och tentamensförberedelser är krävande för studenten. Läser man inte på ordentligt blir man underkänd. Men i det nya universitet ses studenter som kunder som har rätt att få produkten – universitetspoäng – de betalat för genom att investera tid och pengar i utbildning. Blir man underkänd klagar kunden/studenten och menar att läraren misslyckats med att tillhandahålla produkten som man enligt ”köpeavtalet” har rätt till. ”Säljarekundmentaliteten” förvärras av den vänsterliberala godhetsideologin enligt vilken den som har en högre position alltid skall visa empati och ”curla” personer som inte svarar upp mot kraven. Detta kan ge sken av att vara kärleksfullt men är egentligen en sorts egoism: man curlar och är tillmötesgående för då känner man sig god och blir om-

tyckt. Attityden leder till låga krav på studenterna, att allt tillrättläggs för att det skall vara så enkelt som möjligt att klara utbildningen. Följden har blivit att kunskapsnivån sjunkit rejält. Här går tankarna till Bibelns ord om vårt – inte minst barns och ungas – behov att fostran och tuktan. Samt Guds ords krav på oss människor att ta ansvar för våra egna liv och våra misslyckanden och inte skylla ifrån oss. Att acceptera både krav och misslyckanden underlättas av att vi tror på en Gud som förlåter oss våra synder och är med oss också då vi vill resa oss upp efter misslyckanden och åter skapa ordningen i våra liv.

Så noterar vi till sist hur ekonomiska överväganden och kortsiktiga lönsamhetskrav nu också reglerar universitetsvärlden. Allt skall vara effektivt på ett mätbart sätt. Men allt går inte att mäta i pengar. Man kan inte mäta nyttan av högre utbildning på samma sätt som man analyserar företagets kvartalsrapporter. Många insikter mognar fram under studietiden under långsamma processor och kommer samhället till godo utan att man kan sätta en exakt prislapp på det. Ide- och lärdomshistoria, kunskaper i klassiska språk och inte minst kännedom om kristen troslära och kyrkohistoria hör till ämnen som borde ha en stark ställning på våra lärdomssäten. Allmänbildning och kunskap om den religiösa övertygelse som genomsyrat vår civilisation sedan dess grundande, är något studenterna på våra universitet och högskolor behöver för att på ett moget och vist sätt utöva sina yrken och ta sitt samhällsansvar.

Patrik Toräng

GLÖM INTE

**Att förnya
prenumerationen på
Göteborgs Stifts-Tidning!
Eller ge den som gåva!**

Helår: 350:-, halvår: 200:-

Nyprenumerant och/eller gåvo-
prenumerant 275:- för helår.

Plusgiro 2 55 21-6

Kontakt: 0723-180941

gbgs.stifts.tidning@gmail.com

Påvedömet i genomlysning (II)

Jag berättade förra gången i den här spalten om att jag hade läst den tidigare romersk-katolske forskarens verk: *Vicars of Christ: The Dark Side of the Papacy* (Kristi ställföreträdare: Påvedömet mörka sida). Jag tänkte här fortsätta med att skriva om detta ämne. Nu koncentrerar jag mig på att kort skildra påvedömet under reformationstidvarvet. Jag kompletterar uppgifterna ur boken.

När Luther föddes fungerade Sixtus IV (1471-1484) ännu en tid som påve. Han är den som lät bygga det berömda Sixtinska kapellet i Vatikanen. Han gjorde sig på sedvanligt vis skyldig till simoni (d.v.s. till att sälja kyrkliga ämbeten för pengar) och nepotism (d.v.s. till att gynna sina egna släktingar vid tillsättningen av kyrkliga tjänster). Samtidigt var han den förste att tillåta bordeller i Rom. De inbringade 30 000 dukater om året åt honom. Ytterligare medel fick man från de präster som hade en egen kvinna (s 101).

Sixtus IV var rent ut sagt ett geni som påve. Han kom på att man också kunde sälja avlat till förmån för döda. Han blev till och med själv överraskad över hur populär hans pengamaskin blev. På så vis blev han de dödas furste. Han hade makten att befria själarna från skärselden efter döden, under förutsättning att de dödas anhöriga var redo att gräva i fickorna och betala för att deras käras lidande skulle upphöra (s 101). Dominikanerbrodern Tetzl visade prov på särskild begåvning i fråga om att sälja avlat, och han lärde sig snabbt ett rörande sätt att beskriva själarnas plåga i elden för sina åhörare. Han var flitig och förtjänade en 20 gånger högre lön i jämförelse med en professor på den tiden. Dessutom betalade kyrkan hans utgifter (s 117).

I de heliga skrifterna sägs inte ett ord om skärselden. Som lära är den alldeles vansinnig. En lärd skrev på den tiden bitande om avlatshandeln: Påven kan rädda en själ ur skärselden genom att förkunna nåd mot betalning. Han skulle lika väl kunna rädda en själ ur skärselden utan betalning. Och om han kan rädda en

själ kan han rädda tusen själar. Samtidigt kunde han – om han ville – rädda varenda själ. På så sätt kunde han förinta hela skärselden. Om han inte gör det är han en grym tyrann, som kärlekslöst låter de stackars själarna lida i sina plågor till dess att människorna skänker honom pengar (s 102). Ett fritt citat ur Hesekiel: ”Herren har inte behag till den ogudaktiges död, utan till att han betalar och får leva.”

Jag kommer ihåg att jag läste en kort intervju med moder Teresa. I den berättade hon att hon med sin systrarörelse gjort så mycket goda gärningar att hela skärselden hade tömts. Var det så att hon, som så självuppoftande älskade de fattiga i indiska Calcutta, också visade sin kärlek till plågade själar i skärselden? Jag kan inte minnas att jag läst något motsvarande om någon enda påve. Man kan med fog ställa frågan varför Kristi försoningsverk på korset inte skulle räcka, om kärleken från syndiga människors sida räcker. Moder Teresa torde ha varit mellan trädet och barken. Den som förnekar skärselden är enligt det tridentinska maktbeslutet evigt förtappad.

När Luther var i nioårsåldern blev Alexander VI (1492-1503) ny påve. Han fortsatte med den framgångsrika avlatshandeln och med att slösa pengar. Det sägs att han hade tio erkända barn (även om det visserligen föreligger viss osäkerhet i fråga om några). Han var en vän av vetenskap och konst. För dessa områden visade han fallenhet. Han brände Girolamo Savonarola, som hade kritiserat påvedömet, på bål 1498. När han själv dog var det med viss möda man lyckades pressa in honom i hans kista. En förgiftning (eller sjukdom) hade uppenbarligen förvandlat hans kropp till en nästan formlös massa. Påven Julius II (1503-1513) meddelade senare att det skulle vara en hädelse av Gud att be för den fördömde. För honom var det därför ett helgerån att hålla en själämässa för Alexander (s 104-110).

Julius II var en krigisk påve som var intresserad av att tillvälla sig

jordiska makt. Han påbörjade bygandet av en ny Peterskyrka (den nuvarande) i Rom utan att bry sig om varningarna. Han blev kallad *Il Papa terrible* (den fruktansvärde påven). Han hade åtminstone tre utomäktenskapliga döttrar, som föddes innan han valdes till påve (s 111-113).

När reformationen började fungerade Leo X (1513-1521) som påve. Han var slösaktig och använde pengar till underhållning för sitt hov i stället för till krig. Han hade sin egen personliga favorit, den vita elefanten Hanno, som han begravde i Vatikanen, och vars ben togs upp 1962. För att kunna föra en så vidlyftig livsföring behövde man också få in pengar någonstans ifrån. Förutom att sälja avlatsbrev fortsatte han att sälja tjänster: Sixtus IV lade "endast" ut 650 tjänster till försäljning, men Leo X hela 2150 tjänster (s 115). Påven Leo X var ensamstående (vilket man kunde anta). Han utnämnde unga män till kardinaler. Han författade en bannbulla gentemot Luther, där han räknade upp enskilda villfarelser i reformatorns skrifter. Den publicerades 1520 under namnet *Exsurge Domine*, som man på Raumo-dialekt fritt kan översätta till: "Eks surgeeta domone" (dialektal finska: "Är det inte bedrövt, detta?"). Man kan vidare nämna att det i det påvliga residenset i Vatikanen finns ett badrum, vars erotiska fresker målades av Rafael 1516. (Allmänheten äger vanligtvis inte tillträde dit.)

Medan reformationen fortskred tjänade Klemens VII (1523-1534) som påve. Trots sin egen begåvning var han "en av de mest förödande påvarna" (s 114: "one of the most disastrous of all popes"). Som kardinal lyckades han förvisso i många avseenden, men som påve misslyckades han nästan totalt i maktpolitiken (delvis på grund av orsaker som inte berodde på honom själv). Han fortsatte att bedriva den vid det laget välkända simonin och nepotismen. Kyrkans medel gick till krigföring, delvis till förmån för kultur och konst. Det är inte helt fastlagt om han hade ett barn med en tjänsteflicka.

Vid början av reformationen uppstod ett stort rabalder kring Konstantins gåvobrev (*Constitutum* eller *donatio Constantini*). I det påstods kejsare Konstantin den Store ha skänkt den västra delen av det romerska riket till påven som tack för

den andliga undervisning han fått. Den som vågade ifrågasätta denna överföring av makt skulle gå evigt förtappad, få Petrus och Paulus emot sig samt brinna i det understa helvetet tillsammans med Satan. Det fördes tidigt en intensiv diskussion om dokumentets äkthet, men först på 1400-talet bevisade Lorenzo Valla att det var ett falsifikat. Man försökte dock hålla hans forskningsresultat hemliga tills att de dök upp 1517. Flera påvar hade grundat sina maktanspråk på ett helt fabricerat dokument. Hur mycket blodspillan hade inte kunnat sparas, om lögnen hade avslöjats tidigare? Först Pius VI erkände slutligen 1789 att det rörde sig om en förfälskning. Luther hade förstått det mer än 250 år tidigare (s 40-42)!

Med anledning av allt detta tar jag slutligen kortfattat ställning till den romersk-katolske pastorn Oskari Juurikkalas bokrecension av ett verk, som behandlade Luthers teologi, på reformationens 500-årsjubileum 2017. Han upplevde sin läsupplevelse som beklämmande: "ju längre jag kom i boken, desto mer beklämd gjorde den mig." Han skriver dessutom: "Jag hoppas att lutheranerna och Luthers efterföljare tar reda på och erkänner att Luther, trots sina eventuella förtjänster (ha, ha – artikelförfattarens anmärkning), ofta skjuter över och förbi målet." Jag uppskattar mycket att broder Oskari vågar berätta om hur han känner sig beklämd. Jag kanske förvånas något över att han samtidigt ändå skriver i en "ha-ha-anda". Men jag erkänner att jag också känner mig beklämd. Jag blir skakad över den ogudaktighet som rådde inom kristenheten under reformationstiderna. I det mörkret ser jag Luther som en ljuskägla för mig. Han vågade stå upp mot förruttnelsen i sin kyrka! Det är ett under att han över huvud taget fick behålla livet trots att det kejsarliga och påvliga mördarmaskineriet var efter honom. Hur är det möjligt att broder Oskari, när han läser Luther, inte verkar bli beklämd över sin kyrkas förfall under 1500-talet? Låt mig låna kardinal Roberto Bellarmino: "Några år före Luther och Calvin fanns det knappt någonting kvar av religionen i kyrkan." Enligt honom hade påvedömet nästan utplånat kristendomen (s 120).

Timo Laato

Officiellt

Tillsatt tjänst

Präst, kaplan, på Göteborgs kyrkliga stadsmission, S:t Johanneskyrkan, 2023: Katarina Ramberg, Röda korset i Vänersborg.

Lämnar stiftet

Km Tobias Bäckström, Skepplanda, har blivit km i Berga, Växjö stift, fr 1/3.

Kh Björn Gusmark, Solberga, blir stiftsadj i Växjö fr 1/9.

Nyinrättad tjänst

En kmjt i Solberga.

Avlidna

Avliden 27/2: fd kh i Ränneslöv Bo Karlén, Laholm, f 1934.

Prästvigd 1984 i Visby, padj i Östergarn 1984, kadj i Torup 1989 och kh i Ränneslöv 1990-1999.

Avliden 27/2: fd km i Högsbo Hans Philipson, Kärna, f 1941.

Prästvigd 1969, padj i Tynnered 1969, kadj där 1969, km där 1976, begravningsentreprenör, km i Tuve 1987, kh i Västra Frölunda 1991 och km i Högsbo 1994-2003.

Nyhet!

Evangelieboken i stort format

20x26 cm för textläsning
i gudstjänsten

*Texter enligt 1983 års
evangeliebok för
Svenska kyrkan.*

*Översättning:
Svenska folkbibeln 2015.*

*Psaltarpsalmer;
kollekt-, evangelie-
och högtidsböner;
bibelläsningar för
passionstiden m.m.*

Pris: 300 kr (inkl. moms)
porto och emballage tillkommer.

Beställes hos:

lutherstiftelsen.goteborg@gmail.com

Den svenska högmässan

Dess ursprung och utformning (II)

Salutationen, hälsningen ”Herren vare med eder – Med dig vare ock Herren”, är en gammal, ofta brukad kyrkans hälsning till sina barn. Den är kommen från en vanlig gammaltestamentlig hälsningsformel. I Ruts bok står det i andra kapitlets fjärde vers: ”Och Boas kom just då dit från Bet-Lehem; och han sade till skördemännen: Herren vare med eder. De svarade: Herren välsigne dig.” – När Herrens ängel Gabriel uppenbarade sig för jungfrun Maria, sade denne: ”Hell dig, du högtbenådade. Herren är med dig.” Av detta förstår vi att den kristna kyrkan ärvt denna hälsning från judendomen. Det är svårt att säga exakt hur och när den användes första gången vid de kristna gudstjänsterna, men vi vet att det är en hälsning som användes i de flesta kristna kyrkor. I den medeltida mässan, som vi ständigt måste hänvisa till eftersom vår högmässa har vuxit fram ur denna, förekommer den åtta gånger. Hos oss ljuder den tvenne gånger. Den är en önskan att Kristus må vara med var och en. Vi kan erinra oss orden om Kristus hos profeten Jesaja (7: 14): ”Se, den unga kvinnan skall bliva havande och föda en son, och hon skall giva honom namnet Immanuel (det betyder: Gud med oss)”.

Sedan beder församlingen till Herren med kollektbönens ord. Det är egentligen rätt egendomligt att denna bön har kvar namnet kollektbön, samma namn som den har redan på 400-talet. Det visar åter hur konservativ liturgin är, då den bär med sig i sitt sköte lärdomar och rikedomar som den samlat under århundraden.

Det fanns i Rom alltsedan 3–400-talet sju kyrkor (stationskyrkor) som ägde företräde framför de andra. För varje söndag bestämde påven i vilken av dessa kyrkor mässan nästa gång skulle hållas, och var man skulle samlas. Den kyrka där man samlades kallades ”ecclesia collecta” (församlingskyrka), och där höll man bön ”oratio ad collectam” (en bön inför den församlade menigheten). Därefter tågade man allesammans i procession bedjande eller sjung-

ande litanian med dess kyrrierop till den kyrka som var bestämd till mässfirande. När sedan processionerna uteblev, förlades kollektbönen till den kyrka där mässan hölls och bads i början av gudstjänsten. Varför bönen sedermera fick sin plats strax före textläsningarna kan vara vanskligt att avgöra. Lika svårt är det att klart spåra denna bön eller dess motsvarighet ännu längre tillbaka. Troligen har den kommit till i Rom genom grekiskt inflytande. Alltnog, i början av medeltiden hade i den romerska kyrkan var söndag, helgdag, apostladag och annan kyrkans dag sin kollektbön. Olaus Petri övertog visserligen bönen, men förordnade att blott en och samma bön skulle läsas under hela året. Men snart lämnade man denna ensidiga ordning, och i evangelieboken 1567 möter oss hela serien av kollektböner. Den serie vi nu har (1942 års), härstammar i stort sett från den medeltida svenska kyrkan, och vår kyrka har således på ett glädjande sätt bevarat urgammal tradition.

Kanske tycker man stundom, att dess böner i sin korthet och sammanträngda form är ett uttryck för kyrkans fattigdom på ord och uttryck, men sätter man sig lugnt ner och tänker över en sådan bön, skall man finna, att där är sagt vad som behöver sägas. I vanliga fall finns det tre delar i en kollektbön. Den första består av ”tilltalsordet” – till Gud, det andra av motivet, som vill uttala själva söndagens ämne och som ger anledningen till bönen, och den tredje av bönen själv. Sist kommer en avslutningsformel, som i stort sett är densamma. ”O, Herre Gud, – som låtit denna heliga natt upplysas av det sanna ljusets glans, – giv oss att såsom vi på jorden skådat dess uppgång, vi också må med fullkomlig glädje i himmelen betrakta dess härlighet. – Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre.” Så lyder kollektbönen på Juldagen.

Om man skulle indela vår högmässa i olika delar, kunde man säga att den första delen tar slut här. Människan har närmat sig Gud, bönegudstjänsten är slut med dess syndabekännelse – ånger, Kyrie –

längtan, Gloria – lov, kollektbönen – bön. Nu böjer Gud sig ned till människan i den följande läsegudstjänsten och talar till henne i sitt heliga Ord. Människans ord i bönerna besvaras av Herren genom den Heliga Skrift och predikan. Textläsningarna är de äldsta beståndsdelarna i högmässan. I de judiska synagogsgudstjänsterna hade man två läsningar ur Gamla Testamentets böcker, den första ur Lagen och den andra ur Profeterna. Härur framväxte läsningarna i de första kristnas gudstjänster. Innan de nytestamentliga skrifterna fanns samlade, läste man ur de gammaltestamentliga. Redan Paulus befälde i några fall att hans brev skulle föreläsas i församlingarna (Kol. 4: 16, 1 Tess. 5: 27), och det första verkliga vittnesbördet om en kristen gudstjänstordning av Justinus Martyren o. 150 e. Kr. omtalar, att man läste först ur Gamla och sedan ur Nya Testamentet. Därefter följde predikan. Efter ytterligare några hundra år använde man sig av upp till fyra olika läsningar vid gudstjänsten (2 GT, 2 NT). Snart hade emellertid antalet sjunkit till två, detta särskilt i den medeltida kyrkan. Därifrån härstammar vår epistel- och evangelieläsning. Ursprungligen läste man texten i följd, alltså inga avsnitt, perikoper, som i vår evangeliebok. Man läste som Justinus Martyren skriver ”så länge tiden tillät det”.

Evangelieboken

EB 1983

Svenska folkbibeln 2015
Psaltarpsalmer; evangelie-
böner; Bugenhagens evangelie-
harmoni; Martin Luthers Lilla
katekes, m. m.

Priser:

Enstaka ex 100 kr/bok
Från 10 ex. 60 kr/bok

*lutherstiftelsen.goteborg
@gmail.com*

Porto och emballage tillkommer.

Men i och med att kyrkoåret framväxte och ställde vissa partier ur den heliga historien i särskilt skarp belysning medförde detta, att man vid påsk läste de delar i Bibeln som behandlade Kristi lidande och uppståndelse, vid jul Kristi födelse o. s. v. Till slut hade man särskilda texter för varje högtidsdag som alltid lästes. Under Karl den stores tid, i slutet av 700-talet, utbildades de textserier som vann burskap i hela romerska kyrkan och som Luther övertog. Olaus Petri däremot var inte nöjd med detta utan återinförde det gamla systemet med läsning av texterna i följd. Men lika litet här som vid kollektbönen var Olaus Petri skapelse långlivad. Inom hundra år var "avsnittsläsningen" (perikopsystemet) åter allmän. Under åren 1811–60 lästes i vår kyrka enbart en text från altaret, den text över vilken det inte predikades. Genom förordningen 1860 blev det lyckligtvis en ändring, och det bestämdes att både epistel och evangelium åter skulle läsas från altaret.

Har man hört en text läsas behöver man en stund, under vilken man kan reflektera över vad man hört. Sker då textläsningen i en församling, blir de naturligt att pausen mellan de båda texterna utfylles med en sång, som både är ett eko av det hörda och skall föra tankarna vidare. Detta är så naturligt att sångerna mellan läsningarna är allmänt bruk i gudstjänstritualen. I synagogan var det sed att man sjöng en psalm ur Psaltaren, och det bruket övertogs av de kristna. Tertullianus (död efter 220), en av den gamla kyrkans stora författare, ger oss ett viktigt vittnesbörd: "Först har vi hört apostlahälsningen, härpå sjöng vi psalmen, sedan visade evangelieläsningen på de tio spetälska." Den psalmen kallas i vår handbok gradualpsalm. Namnet kommer från den medeltida mässan, där en psaltarpsalm sjöngs från ett av trappsteget (lat. gradus) till den pulpet, från vilket evangeliet lästes. Det översta trappsteget var evangeliet förbehållet. Psaltarpsalmen är i vår högmässa ersatt av en svensk psalm, ett gott grepp från våra reformatorers sida.

Vad nu församlingen har hört i Guds Ord blir till ett eko som går ut från församlingen: "Vad vi har hört, vill vi tro" – "Vi tro på Gud Fader allsmäktig ...". På 4–500-talet kom

trosbekännelsen i Antiokia och Konstantinopel in i mässan, och orsaken till detta var närmast att den skulle tjäna som skydd mot kätterier. Först 1014 kom trosbekännelsen att tillhöra den romerska mässan. Det var på kejsar Henrik den andres uttryckliga önskan. I svenska kyrkan har den alltsedan reformationen varit ett väsentligt moment i högmässan, inte så mycket som den rätta lärans värn utan snarare som en trosviss bekännelse på det Guds Ord som tidigare mött församlingen i läsningarna.

Predikan är en urgammal del i gudstjänsten. Redan i synagogan hörde en utläggning till de texter som förelästes. Det kan vi höra i Lukasevangeliet (4: 16), där Jesus får läsa ur profetexten och utlägga den. Utläggningen övertogs av de kristna och har fortfarande sin givna plats. Men ingenstans har den fått en sådan betydelse som i de protestantiska kyrkorna.

I den gamla kyrkan fördes vid denna punkt i mässan alla ut som undervisades i den kristna läran men ännu inte undfått dopet, och de som på grund av sina handlingar blivit förbjudna att delta i den heliga nattvarden – botgörare. (Förbudet att delta i nattvarden var ett uttryck för kyrkans kärlek till syndaren, ett försök att föra honom åter till Herren.) Denna första del av mässan kallades katekumenmässa, eftersom de som undervisades bar namnet katekumener. I den grekiska kyrkan ljuder ännu i dag uppmaningen: "Alla som är katekumener, gå bort!" trots att det inte funnits sådana sedan 1300 år tillbaka. Men i de västerländska kyrkorna finns ingenting kvar av detta.

"De troendes mässa" (nattvarden), som utgöres av den heliga handlingen med dess inramning av böner och sånger, börjar hos oss med en allmän kyrkobön. Denna har i vårt högmässoritual varit utsatt för många förändringar och förbättringar, alltsedan den återinfördes av reformatörerna. Det utmärkande för den är ju att den söker att omspanna många böneämnen såväl världsliga som andliga.

I den gammalkristna mässan, under de första århundradena efter Kristi död, inleddes nattvardsgudstjänsten av en de troendes offergång. De kristna bar i procession sina gåvor till "offerbordet" som stod i närhet-

en av altaret. Dessa gåvor bestod i första hand av bröd och vin, men också av ull, oljor, frukt, vax, silver och guld. Det bröd och vin som behövdes för nattvardefirandet bars till altaret, och det övriga användes till prästernas underhåll och till hjälp åt de fattiga i församlingen. Om meningen med detta säger kyrkofadern Ireneus: "Också vi kristna måste frambära ett offer åt Gud och på allt sätt visa oss tacksamma mot Gud, Skaparen, i det att vi med rena avsikter och oskrymtad tro, i ett fast hopp och med glödande kärlek bär fram förstlingsprodukter av Hans skapelse. Vi offerar det inte åt Honom, som om Han behövde det utan tackar i stället den Allsmäktige därför. Ty liksom Han inte behöver våra ting, så behöver i stället vi att offra något åt Gud, som Salomo säger: Den som förbarmar sig över de fattiga, lånar Gud med ränta." (Jfr Ords. 19: 17.)

I början var denna offergång plikt men blev så småningom en sed, som man i kyrkan hade allt svårare att upprätthålla och som till slut alldeles försvann. I den romerska mässan finns i dess ställe böner och sånger kvar och detta parti kallas offertoriet (lat. Offere = bära fram, offra). Luther strök hela denna del liksom alla de tysta bönerna kring instiftelseorden – den s. k. mässkanon – då där fanns tankar som förde fram till mässofferstanken. I vår högmässa finns som enda rest av offertoriet en psalm, offertoriesalm. Under denna psalm tillredes de heliga håvorna och därför benämnes den tillredelsepsalm i handboken.

Bertil Gärtner 1924-2009.

Biskop i Göteborgs stift 1970-1991

Forts i nästa nummer.

Tack för alla gåvor!

Göteborgs Stifts-Tidning

Plusgiro 2 55 21-6

Prästkassan

Plusgiro 34 65 56-4

Lutherstiftelsen

Plusgiro 49 12 14-3

Bankgiro 340-5826

Lite stiftshistoria

Lars Linderoth – ett hundraårsminne (IV)

Föredrag hållet vid Göteborgs stifts prästsällskaps sammanträde i Göteborg den 12 september 1911

De utdrag jag nu meddelat ur Linderoths predikningar låter oss tillräckligt se, hur det undervisande elementet hos honom får träda tillbaka för det parenetiska, det direkta uppfordrande, manande. Han dröjer inte till slutet med parenesen, tilllämpningen, det direkta tilltalet till åhörarna, utan låter detta komma när som helst, låter det bli genomgående för hela predikan. Slutord eller en slutavdelning har han visserligen till det mesta i sina predikningar, men denna avdelning skiljer sig inte nämnvärt från det föregående, innehåller blott en sammanfattning av förut uttalade sanningar.

Vad för övrigt angår dispositionen i Linderoths predikningar, så är denna alltid ganska noga genomförd. Han har alltid inledning med ingångsspråk, har ett bestämt formulerat ämne med två, tre eller flera delar. Dispositionen är enkel, naturlig och merendels lätt att fästa i minnet, stundom redan den ganska gripande – t. ex. den på 26 Sönd. e. Tref. Han utgår här i inledningen från Herrens fråga till Jeremia: ”vad ser du?” och uppställer så detta ämne: ”en märklig fråga: syndare, vad ser du, när den märkliga händelse, som utmärker den Yttersta dagen, möter ditt öga?” Svaret innefattas i delarna: ”1) Jag ser en ankommande Jesus, 2) Jag ser ett församlat människosläkte, 3) Jag ser ett sjudande helvete, 4) Jag ser en glädjefull himmel.”

Ingångsspråken är såsom här inte sällan hämtade från Gamla testamentet och ger då tillfälle att hos åhörarna återuppliva minnet av någon där berättad tilldragelse eller att leda deras uppmärksamhet på där förekommande, för Guds rike betydelsefulla utsagor. Användningen av sådana språk vittnar stundom om mycken fyndighet. Så t. ex. börjar han en predikan på Påskdagen med Akabs ord om den syriske konungen Benhadad, när denne hade av honom blivit slagen: ”lever han, så är han min broder”, och predikoämnet blir: ”förbundets ängel Jesus, nedstigen till det bävande samvetet för att avvälta syndens börda och hålla

denna glada påskpredikan: var icke förfärad, Jesus din broder lever.” På 3 Sönd. e. Påsk har han till ingångsspråk de ord, som av en profet talades till Akab, när han hade släppt fri den övervunne syriske konungen: ”därföre att du släppt den man ur dina händer, som tillspillogiven var, skall din själ vara för hans själ”, och härur leder han sig till detta predikoämne: ”den tillspillogivne mannen, som icke får släppas ur våra händer, eller självförsakelsen, nödvändig vid vite av salighetens förlust”, vilket ämne uppdelas så: ”1) försaka dina skötesynder, 2) försaka kärleken till detta jordiska, 3) försaka all vidhängsenhet vid människor, 4) försaka dig själv och ditt eget liv.” Ännu ett utkast må anföras. Det är för 5 Sönd. e. Tref. Ingångsspråket är Herrens ord till Hesekiel: ”du skall säga dem mina ord, evad de hört eller låtat”, och ämnet, vari också delarna är angivna, är detta: ”1) Guds nät av lag och evangelium sammanvirkat, 2) av lärarnas allvar tvättat, 3) på Jesu ord utkastat, 4) med mer eller mindre förmån utnyttjat.”

Tiden tillåter mig inte att meddela mera ur Linderoths predikningar. Vad som anförts torde vara tillräckligt för att förklara det rykte och den popularitet han vann såsom en av sin tids mest framstående predikanter. Detta omdöme, som ofta fällt om honom, torde ingen av oss vilja jäva, sedan vi vunnit någon närmare kännedom om hans förkunne. Och tanken på att han stått en gång i våra led och att han verkat i våra bygder, borde framkalla hos oss tacksamhet till kyrkans Herre för det han även i en tid av ganska djup förnedring för kyrkan visste att uppväcka ett så modigt vittne för sanningen och här låtit höra en så mäktig sanningens röst, som säkerligen fick ljuda in i mångas, mångas hjärtan, väckande, stärkande, stödjande på livets väg. Hur långt välsignelsen sträcker sig av en sådan lärares verksamhet utåt och framåt – vem förmår överskåda

det? Måhända har vi i Linderoth att se det Herrens redskap, genom vilket rationalismens välde allra först blev brutet här på västkusten. Att vi sedan i Schartau fick ett ännu rikare utrustat redskap, varigenom rationalismen blev ytterligare övervunnen och undanträngd och den bekännelsestrohetens tradition blev grundlagd, som ännu är mera kännetecknande för bygden, det bör ej komma oss att förgäta den tacksamhet, vi är Herren skyldiga även för det förra sanningsvittnet, vars betydelse för vårt stift hittills varit kanske väl litet beaktad och uppskattad.

Så har också måhända för litet blivit beaktade och tillgodogjorda de lärdomar och impulser, som obestriddligen är för oss präster att hämta ur Linderoths predikningar. Jag tänker nu särskilt på predikans form, på de yttre medel eller de kärl, i vilka vi bär fram de heliga sanningarna. Vad dessa sistnämnda eller innehållet beträffar, så har vi alltid att vinnlägga oss om att predika fulltonigt, varken ensidigt lagiskt eller ensidigt evangeliskt. I fråga om formen behöver vi nog allesamman erinras om vikten av att inte stelna i en viss sådan. Var och en har fått sin av Gud givna gåva även i detta stycke. Och det vore otrohet att inte låta den komma i användning och söka uppodla den, att blott slaviskt söka efterlikna andra. Men vem, som rätt pröva sig häri, finner inte, att frestelsen är ganska stark att stanna i en viss metod, att komma in i en viss slentrian? Är då predikans karaktär av mer undervisande art, att man genom den söker huvudsakligen tala till åhörarnas förstånd, så händer det lätt, att predikan kommer att lida av en viss torrhet, kommer att sakna den livaktighet, som vore mera ägnad att rycka åhörarna med sig eller fånga deras uppmärksamhet. Må vi tänka särskilt på ungdomen! Hur gott vore det, om vi, utan att offra något av det undervisande innehållet i vår predikan, kunde tala till den så, att vi kunde bättre motverka de krafter, som arbetar på att dra den bort ifrån kyrkan! Skall vi vara

rädda för att i vårt tal lägga in något, som kan verka uppräckande och livande på känslan? Det vore ju dåraktigt att tänka så, då alla de av Gud oss givna förmögenheterna tas i anspråk vid omvändelsen och det kristliga livets utveckling. Är det inte just känslan, som allra först beröres, när Gud genom kallelsen begynner sitt frälsande verk i människans hjärta? Så kallade känslöpredikningar är visserligen föga ägnade att väcka förtroende. Men kunde vi lägga in i våra predikningar, där det lämpar, *något*, som kunde tala till åhörarnas känsla, nog skulle de vinna därpå, och så skulle vi kanske bättre fylla den uppgift, som blivit oss given att söka fånga själar för Guds rike. Det är särskilt från denna synpunkt man kan finna skäl att rekommendera Lars Linderoths predikningar till studium av prästerskapet.

Då jag nu sökt lyfta fram bilden av denne märklige man, har jag uppehållit mig endast vid hans predikningar. Min huvudsakliga avsikt har också varit att genom utdrag ur dessa göra dem, som ej äger tillgång till dem, något mera bekanta med arten av hans predikoverksamhet. Som bekant var han dock även diktare av sånger. Blott några få ord må sägas om dem. En tid var Linderoths sånger i våra bygder ganska allmän spridda och lästa. Man kunde även inte så sällan få höra dem sjungas bland allmogen. Ack, det var i en tid, som var vida mera rik på sång än vår, och då man inte skämdes för att sjunga sånger av allvarligt innehåll. Något högre poetiskt värde kan väl inte nämnda sånger i allmänhet anses äga. Formen är stundom bristfull, på meter och rim åtskilligt att anmärka. Men stor kraft och innerlighet andas de ofta, och i måhända högre grad än i predikningarna går en evangelisk ton genom dem. Där de formella bristerna blivit avfilade, träder de fram i ganska stor skönhet och måste anses förtjäna en framstående plats bland litteraturalster av detta slag. Den mest bekanta bland dem, vilken också upptagits i våra psalmböcker, är den som börjar: "Ingen hinner fram till den eviga ron" (sv. ps.265).

Jag slutar med att anföra en vacker, för Linderoth ganska karakteristisk sång, som troligen daterar sig från hans sista tid och som han benämner: en rättfärdiggjord själs bön om bistånd i döden:

Ord av rätta lärare

De oförytterliga värdena i stiftets andliga tradition (II)

Också det själavårdsmässiga momentet ha vi utan svårighet skymtat i de anförda citaten från Holmqvist och Rexius. Det låg bakom Holmqwists hopande av synonymer, vilket skedde i direkt hjälpsyfte för att framställningen skulle bli desto mera gripbar. Det framträdde i de konkreta slutsatser som Rexius drog av materialet.

Men det själavårdsmässiga draget i vår predikan framträder inte bara på detta sätt. Det kommer framför allt fram i den uttryckliga, upppeade hänvisningen till Frälsaren

*När min tunga ej kan tala,
Icke mera bedja kan,
Kom då du och mig hugsvala,
Tala du min Frälserman
Tala för mig, när jag dör!
Ja, din himmel öppen gör
För min själ, den änglar bära
Hem att dig få evigt ära,*

*Hem till lifsens sälla boning,
Hem till de utvaldas tal,
Hem för Frälsarens försoning,
Hem i kungars Konungs sal,
Hem i himmelen att bo,
Hem till evig, evig ro
Hem till alla mina fäder,
Hem, där Gud de sina gläder,*

*Hem från min rätt tunga börda,
Hem att evig lättnad få,
Hem från ulvarne, som mörda,
Hem för Lamsens stol att stå,
Hem från Meseks myckna harm,
Hem till ro i Jesu arm,
Hem att skåda Gud i höjden,
Hem i sköna himafröjden.*

Härmed slutar jag teckningen av Lars Linderoth. Teckningen har måste göras kortfattad. Av vad som anförts torde dock ha framgått, att Linderoth var en man, som inte får mätas med vanligt mått, att hans betydelse för den kyrkliga utvecklingen inte får ringaktas, att hans minne därför förtjänar att bevaras och vårdas, särskilt av Göteborgs stifts prästerskap.

Ur *Julhälsningar till församlingarna från präster i Göteborgs stift 1911.*
Edvard Herman Rodhe 1845-1932
Biskop i Göteborgs stift 1888-1929.

och till bruket av Guds ord, och till vad detta i varje situation betyder som frälsningsgrund, riktningssvare och vilopunkt. Detta är det väsentliga och grundläggande. Men skall detta på ett levande och för den enskilda människan aktuellt sätt stå klart, så kräves av predikanten ett ständigt – i varje fall latent – hänsynstagande till de olika själstillstånden – säkra, uppväckta och omvända människor. Det är bakgrunden till den visa barmhärtigheten som ligger bakom tredelningen, för att använda biskop Giertz' ord i herdabrevet. "Det ligger något mycket barmhärtigt i denna grundsyn, något om skiljer vårt kyrkliga väckelsearv från andra typer av väckelse", säger han på ett annat ställe. "Häremot kan nu icke invändas", fortsätter han, att "bibeln inget har att säga om nådens ordning eller om uppväckelsen. Det är lika befoogat som att säga, att den varken talar om de tre personerna i gudomen eller om troheten i kallet. Termerna saknas, men saken finns där."

Tiden tillåter icke att utförligare tala därom, det behövs icke heller. Blott det må fastslås, att nådens ordning i Schartaus framställning är evangelium och icke lag, och att om man förbiser det, förstår man ingenting rätt. Nådens ordning är en själavårdsmässig explikation av evangelium, inte avsedd att hindra eller stoppa upp, utan uteslutande att hjälpa, hjälpa att se Guds nåd och fatta om löftena. Också här är det fråga om ordets primat och icke om några mänskliga iakttagelser eller föreskrifter. Tappar man ordets primat, får man allt om bakfoten, och det blir en enda härva, ur vilken man varken kommer ut eller in.

Grundligheten har vi redan snuddat vid. Här må blott tilläggas, att man predikar grundligt, när man inte blott säger vad som är att göra, utan enkelt visar på, *hur* det skall göras, var hjälpen finns att få och allra mest för vems skull man får denna hjälp, hur ovärdig man än själv är.

Västsvensk predikan är inte aktuell i vanlig mening, men det är aktuellt på ett annat sätt, den är evighets-

Recension

Vad är sanning?

I ett filminslag på YouTube går en reporter runt på en högskola i Sverige och frågar studenter om människors identitet. Frågorna är absurda: "Kan du se mig som en giraff om jag uppfattar mig så?" Svaren var genomgående i stil med "Absolut om det känns bra för dig!" Man kan tycka att både frågorna och svaren ger uttryck för en märklig verklighetsuppfattning. Men för den som bekantat sig med modern form av teologi är det hela inte så främmande. På lärosäten runt om i världen stöter man på synsätt enligt vilka läsaren i religiösa texter kan läsa in vilket budskap som helst i dem. Textens mening bestäms av läsaren själv enligt devisen "min sanning" (som ju också är namnet på ett TV-program där kända svenskar berättar om sig själva och sina meningar). Studenterna på högskolan i fråga tillämpade detta synsätt vad gäller en människas syn på vem hon är. Här finns det inget som är sant eller falskt för alla, utan var och en bestämmer själv. Problematiken kan kokas ner till Pontius Pilatus fråga till Herren Jesus: "Vad är sanning?" (Joh 18:38). Denna så viktiga fråga är också den röda tråden i en nyutgiven bok på Församlingsfakultetens förlag ProVeritate: *Kunskapsteori och metafysik – En idéhistorisk tillbakablick*, en skriftsamling av framlidne professorn i

aktuell och frälsningsaktuell. Inte heller det behöver utredas, ty det ligger i öppen dag och är ofta en stöttesten, som den delar med Skriftens ord, när de få stå oavkortade.

Men det finns också i vår predikan en tidsaktualitet, fast av annat slag, mest framträdande i Schartaus bekanta sätt att av enskilda företeelser göra en allmän sanning, som bibliskt belyses och utredes. På det har vi ett färskt exempel i Thölens bibelförklaringar över Första Korintierbrevet som stått som följeton i Stiftstidningen. Det var någon som kallade dem – mycket träffande – för Pauli brev till göteborgarna. [...]

Gösta Nelson

"Julhälsningar till församlingarna från präster i Göteborgs stift" 1956

kristendomens idéhistoria vid Lunds universitet Bengt Hägglund. Boken inleds med en artikel av teol.dr. Torbjörn Johansson om författarens teologiska metod: "Föreliggande skrift, 'Kunskapsteori och metafysik i teologin' blev den sista uppsatssamlingen som Bengt Hägglund gav ut. I de uppsatser som här är samlade reflekterar han över tankeströmningar som han mött på nära håll under sin livstid. Det handlar bl.a. om motivforskningen i den s.k. lundateologin och föreställningar inom poststrukturalism och postmodernism. I de sistnämnda riktningarna möter tankar som är så främmande i relation till tidigare filosofihistoria att Hägglund väljer att använda en för honom ny litterär form, nämligen dialogens, där saken kan beskrivas genom frågor och svar. I boken möter nytt material från Bengt Hägglund. Det är värdefullt att den kan ges ut i en ny och bearbetad upplaga."

Boken kan varmt rekommenderas av fler skäl. Inte minst för att den är mycket lärorik. Bl.a. erinras vi om att teologins historia kan ses som en pågående utläggning av trosregeln, alltså de kristna grundsanningar som bl.a. återges i den apostoliska trosbekännelsen, och att dessa är hämtade ur den Heliga Skrift. Hägglund betonar att den kristna åskådningen vilar på historiska händelser som har en bestämd innebörd vilken Bibelns författare redogör för under inspiration av den Helige Ande. Dessa händelser följer på varandra i tiden. Förloppet inleds med skapelsen, syndafallet och syndaflo den, fortsätter med patriarkernas livshistoria, Israels befrielse från slaveriet i Egypten och intagande av det heliga landet, den babyloniska fångenskapen mm; det når sin höjdpunkt med Guds sons människoblivande i Jesus Kristus, hans död, uppståndelse och himmelfärd följt av den första pingsten då Kristi kyrkas evangelieförkunsel inleds, för att en dag avslutas med den Yttersta domen och skapandet av nya himlar och en ny jord. Detta frälsningshistoriska schema kompletteras med andra fasta och

strukturgivande inslag som är grunden klassisk kristendom, som de tio buden, Fader vår och läran om boten och sakramenten.

Kyrkohistorien uppvisar både förfallstider och tider av förnyelse. I *Trons mönster* skriver Hägglund att det i de verkliga reformerna – de som innebär en djupgående förnyelse – finns "både ett traditionsbevarande och ett traditionskritiskt element. Vad som sker är att elementära strukturer, som varit dolda eller förbisedda, bryter fram med ny kraft och på en gång skapar kontinuitet med den ursprungliga traditionens struktur och ger upphov till nya uttrycksformer." Han understryker att reformationens förnyelse hämtade sin kraft i bibelutläggningen. Normen för vad som var sant och osant enligt kristen åskådning ges oss, enligt reformationens lärare, i den heliga Skrift. Bibelns innehåll bekänns som Guds eget tillförlitliga ord varför denna skriftsamling hålles för att vara sann i allt den uttalar sig om. Det är i ljuset av Bibelns budskap kyrkans undervisning och liv skall prävas. När Skriften utläggs konstateras att trons regel är en sann sammanfattning av dess budskap varför hela dess rika innehåll struktureras så att det harmonierar med denna tolkningsnyckel. Ytterligare en reformatorisk tolkningsnyckel är Lag och Evangelium, alltså att Bibelns ord kan indelas i vad Gud kräver och vad Gud i Jesus Kristus ger av nåd allena.

Äldre tiders teologi, d.v.s. teologin fram till upplysningstiden, tog inte minst två saker för givna: Bibeln uttalar sig om faktiska historiska händelser och förklarar innebörden i dessa genom utsagor vi kan tillägna oss genom språket (vi läser dem) och också förmedla genom språket på ett förståeligt sätt. Det kristna trosinnehållet är givet i en troskund till vilken alla som vill ta del av kristen tro, hänvisas.

I och med upplysningen börjar detta sätt att tillägna sig kunskap om kristen tro ifrågasättas. En helt ny inställning till verkligheten gör sig gällande inom teologin. Denna har sin mest banbrytande företrädare i den tyske teologen och filoso-

fen Friedrich Schleiermacher (1768-1834). Hos honom förläggs själva utgångspunkten i troslivet och gudsuppfattningen hos den troende själv. Allt börjar med en inre känsla av beroende av en högre makt. Denna känsla kan ta sig olika uttryck, där Bibelns ord ses som ett sådant. Den stora nyheten är att man utgår från sig själv när man formar sitt religiösa meningssammanhang, låt vara att detta starkt påverkas av den kristna kultur man lever i.

I boken beskrivs ingående hur detta synsätt, det idealistiska, som fr.o.m. 1800-talet slog igenom i västvärldens protestantiska lärosäten, också i hög grad präglade den svenska s.k. lundateologin. I boken granskas framförallt professorerna Anders Nygrens och Gustaf Auléns teser. Nygren är mest känd för sitt verk "Den kristna kärlekstanken genom tiderna – Eros och Agape". Verkets titel är talande: kristendomens kärna är en *tanke*, inte en historisk händelse, ej heller en historisk person, Jesus-Kristus. Hägglund kommenterar ett citat av Nygren, där denne hävdar att dogmatiken legitimerar sina satsers giltighet "medelst det nödvändiga sammanhang, vari de stå till den kristna trosupplevelsens centrum", med följande ord: "De kristna lärosatserna ... får sålunda sin legitimitet inte primärt från vad som står i Bibeln, eller från trosregeln eller från katekesens huvudinnehåll, utan från 'den kristna värdeupplevelsen', alltså en subjektiv 'upplevelse' i den troendes medvetande." Aulén avvisar för sin del, bl.a. i sitt kända verk *Den allmänliga kristna tron* (1931), distinktionen mellan "trosinnehållet vi tror på" (*fides quae*) och "den tro genom vilken vi tror" (*fides qua*), som ovidkommande. Tron betyder enligt hans definition "den i medvetandet förefintliga tron". Längre fram kritiserar Hägglund motivforskningen bl.a. med följande ord: "Visserligen kan tanken på grundmotiven som strukturerande för en åskådning eller en litterär tradition bidra till att klargöra den traditionella bibliska teologins enhetlighet. Men att beskriva Skriftens enhet i enlighet med ett i efterhand konstruerat system eller ideologiskt grundmotiv är enligt min mening inte den adekvata tolkningen. Svaret på frågan om Bibelns enhet ligger inte på det ideologiska planet utan i den samman-

fattning, som utifrån Bibeln själv har formulerats som trosregeln eller sanningens regel och också möter i katekesens huvudstycken, *catechismus canonicus*. Både trosregeln och katekesens huvudord refererar inte bara till grundtankar, som svarar på religionens frågor, frågan om det eviga eller frågan om kärlekens egenart, utan till den verklighet som möter i Skriften. Uttrycket 'sanningens regel', som Ireneus använder, betyder en hänvisning till det, som Bibeln beskriver i sin historia och i sitt budskap om Kristus. Sanning blir här liktydigt med den sanning, som uppenbaras i Skriften." Hägglund framhåller inkarnationen – att Guds son blev människa i en historisk person – och Skriftens egna ord som betonar att apostlarna återger vad de sett och hört, som tydliga exempel på att kristen trosåskådning vittnar om gudomliga ingripanden i historien som Bibeln vittnar om.

Det finns nog två skäl till att Nygren och Aulén, som båda på många sätt företräder en klassisk kristen tro, avviker från reformatorernas tro på Skriftens ord och frälsningshistoriska händelsernas realitet. Det ena var att de okritiskt anammade den av idealismen präglade och sedan länge förhärskande akademiska teologin. Det andra skälet var bibelkritikens genomslag. Man kunde som universitetsteolog inte bygga teser på en religiös urkund som enligt gängse synsätt inte återgav historiska händelser på ett riktigt sätt. Hägglund skriver: "En bidragande orsak till att den idealistiska kunskapsteorin fick ett så dominerande inflytande i teologin var, att den historisk-kritiska bibeltolkningen fick till följd, att man inte längre förutsatte, att de bibliska utsagorna var säkra som vittnesbörd om en historisk verklighet. Grunden för den kristna tron och trosvissheten förlades då till den egna erfarenheten."

Nu kom idealismens subjektivism under 1900-talets senare del att drivas ett steg längre. Den kom att omfatta också synen på språkliga utsagor. Detta är särskilt tydligt i en inriktning av postmodernismen där man laborerar med "dekonstruktion" av texter, en metod och ett synsätt som härrör från den fransk-algeriske filosofen Jacques Derridas teser. Enligt Hägglund är dess "närmare innebörd så pass oklar, att en enkel definition ligger utom räckhåll", men avsikten "tycks vara att frigöra texten, den språkliga utsagan, från alla referenser

till objektiv verklighet, liksom också till en entydig kontext. Vilken tolkning som helst är möjlig." Detta leder i förlängningen, fortsätter Hägglund, "till att utsagan ingenting betyder". "Om dekonstruktionen är en generell teori, kommer den själv att falla i den grop som den gräver. Det blir som med den bekante kretensaren, som säger att alla kretensare ljuger. Dekonstruktionen kommer att gälla också de utsagor, som beskriver teorin om dekonstruktionen."

Utsagors innebörd bestäms alltså enligt detta synsätt av den som tar del av utsagan. Allt blir helt subjektivt. Inom bibeltolkningens område tar detta sig uttryck i att Bibeln tillhandahåller berättelser som det står var och en fritt att tolka som man vill. Det är inte bara ovidkommande om händelserna verkligen inträffat; också budskapet som författaren av utsagan vill förmedla är irrelevant. "Kunskapsteori och metafysik" avslutas med en fiktiv dialog mellan en företrädare för poststrukturalismen (som synsättet kallas) och en person som vill förstå detta synsätt (läs Bengt Hägglund själv). Dialogen är tankeväckande men också lite skrämmande: man frågar sig om det inte finns någon gräns för galenskaper som filosofer kan finna på och som en vilken akademisk värld kan låta sig imponeras av.

Kunskapsteori och metafysik i är inte bara en oerhört informativ och intressant bok som hjälper oss att förstå tidens trender och varför teologin vid västerlandets lärosäten har urartat. Den är också uppbygglig. Den ger argument understödda med talrika exempel som ger stöd till att hålla fast vid den klassiska evangelisk-lutherska tron. Den erinrar också om svaret på frågan: "Vad är sanning?". Nämligen att sanningen om vem Gud är och hur vi får frid med Honom uppenbaras på ett fullt begripligt sätt i den Heliga Skrift. Livet med Gud förutsätter tillit till att Bibeln är sann i allt den uttalar sig om. Denna saliggörande tro delar Guds barn idag med sina trossyskon i alla tider.

Patrik Toräng

Bengt Hägglund – *Kunskapsteori och metafysik—En idéhistorisk tillbakablick* Församlingsfakultetens akademiska skriftserie nr 16; Pro Veritate, Göteborg 2023. 2:a reviderade upplagan.

Nr 2

B POSTTIDNING
Ej retur

Den allmänliga kristna tron enligt Johann Gerhard

I sina redogörelser för innehållet i den kristna tron använder lutherska teologer en metod introducerad av Philipp Melanchthon 1521 i arbetet *Loci communes rerum theologicarum seu hypotyposes theologicae* (*Allmänna satsar i teologin eller teologiska grundritningar*). Hos Melanchthon betyder "locus" lärosats, plats i en logisk eller tanke-mässig enhet. "Loci communes" avser de trossanningar man brukar avhandla i en viss ordning för att bringa klarhet eller underlätta minneskunskapen. Vid framställningen av läroinnehållet i loci följer de lutherska teologerna Bibelns frälsningshistoriska ordning såsom denna hade sammanfattats av Melanchthon. I boken *Kunskapsteori och metafysik i teologin* av Bengt Hägglund citeras ett aktstycke av Johan Gerhard (1532-1637) som tydligt återger denna ordning. Gerhard, som kom att utarbeta en omfattande framställning av "loci theologici" drabbades i sin ungdom av en svår sjukdom. Då han väntade

döden, skrev han ett testamente till vilket han tillfogade en trosbekännelse där han åberopar sig på Skriftens kanoniska böcker som Guds ord och källan till sann kristen tro. Han skriver: "Denna gudomliga skrift har lärt mig och gjort mig av hjärtat viss om att Gud är ett till sitt väsen och trefaldig i personerna, att i Kristus finns två skilda naturer men en enda person. Om skapelsen tror jag att världen inte är till från evighet utan att Gud i begynnelsen skapat allt genom sitt ord och sin muns anda och uppehåller det genom sin kraft. Om änglarna tror jag att de alla skapats goda men icke alla har förblivit goda. Om försynen tror jag att Gud uppehåller och regerar allt men icke är en orsak till synden. Jag tror också, att den första människan i uppsprunget skapades till Guds avbild men av fri vilja genom djävulens frestelse avföll från Gud, Skaparen, och därmed blev skadad till sin natur och i grund fördärvad i fråga om det andliga. Synden har Gud genom sin lag

uppenbarat, men genom evangelium tröstar han botfärdiga hjärtan, och erbjuder dem sin nåd och Kristi välgärningar. Det bekräftar han genom sakramenten, som jag anser inte bara vara tecken utan att de är verkningsfyllda för den som i tro mottager dem. Boten är given som en fortsättning av dopets sakrament och kan försona oss med Gud, inte genom botens fullkomlighet utan genom att den förbindes med tron, som griper om Kristi förtjänst.

Genom denna tro blir vi rättfärdiggjorda, inte på grund av tron i sig, utan emedan tron är medlet varigenom vi kan gripa om Kristi nåd och Kristi förtjänst. Genom en sådan tro framkommer rätta och Gud välbehagliga gärningar efter var och ens kallelse och stånd. Den som detta av hjärtat tror och genom den helige Andes bistånd handlar därefter men bekänner sin stora svaghet, vari han ber Gud om hjälp för Kristi skull, har också den vissa förhoppningen, att han från döden skall uppväckas till det eviga livet."

Hägglund skriver: "I ett tillägg utvecklar Johann Gerhard också vad han tror om predestinationen och tillfogar, att det i artiklarna om Kristi person och om försynen finns många hemligheter, som vi i detta livet inte kan begripa eller utforska. I denna trosbekännelse möter exakt de läropunkter, loci, som Gerhard liksom många andra utvecklar i de stora dogmatiska framställningarna. Med det framgår också att det i grunden inte bara är fråga om en serie teoretiska undersökningar utan också om en levande kristen tro, som kan formuleras på kortaste vis men är bärare av hela det kristna livet.

Kyrkodag i Ravlunda

Söndagen 28 april kl. 14
Ravlunda g:a skola

Föredrag: "Vikten av bibeltroget
gudstjänstliv i en ond tid" -

Högmässa: Patrik Toräng
Kaffekorg medtages

Välkomna!

Luherstiftelsens gudstjänstgemenskap
på Österlen

advokat Andreas Stenkar Karlgren
010-762 04 00 | www.ives.se

**Nummer 3
planeras utkomma
fredagen den
10 maj 2024.**